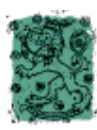

Seuratuki 2015

Tuettujen hankkeiden hakemusrarviointi

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Janne Pyykönen

Seuratuki 2015

Tuettujen hankkeiden hakemuserviointi

Janne Pyykönen

**LIKES-tutkimuskeskus
2015**

Seuratuki 2015. Tuettujen hankkeiden hakemuserviointi

Janne Pyykönen

Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 308

ISBN (pdf) 978-951-790-394-3

ISSN 2342-4788

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES

Jyväskylä 2015

Kannen kuva: LIKES / Jouni Kallio

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2015 jakaman seuratoiminnan kehittämistuen kohdentumista sekä arvioidaan tuettujen hankkeiden sisältöjä ja tavoitteita. Raportti perustuu myönteisen avustuspäätöksen saaneiden hankkeiden hakemuksiin (n=408). Yleisen kuvailun lisäksi hakemuksia vertailaan vuosina 2013 ja 2014 seuratuksia saaneiden hankkeiden hankesuunnitelmiin (Lehtonen ym. 2014; Isosomppi 2014).

Seuratuen perustiedot vuonna 2015:

- Seuratoiminnan kehittämistukea jaettiin 4 375 000 euroa. Lisäksi työllisyyttä edistävälle liikunnan hankkeille myönnettiin 550 000 euroa. Vuonna 2014 seuratoiminnan kehittämistuen määrä oli 4 918 000 euroa.
- Seuratukea sai 408 hanketta. Edelliseen vuoteen verrattuna tuettujen hankkeiden määrä kasvoi kolmellakymmenellä. Tukea haki 981 hanketta.
- 217 hanketta oli palkkaushankkeita (tukea yhteensä 3 066 500 €, keskimäärin 14 131 €/hanke), ja 191 hanketta kohdistui seuran toiminnalliseen kehittämiseen (tukea yhteensä 1 308 500 €, keskimäärin 6 851 €/hanke).
- 52 % hankkeista (213 kpl) oli vuonna 2013 tai 2014 alkaneita jatkohankkeita, ja 48 % (195 kpl) vuonna 2015 aloittavia hankkeita.
- Seuratuen päätavoite ”laadukasta toimintaa mahdollisimman monelle kohtuukustannuksin” näkyi selkeästi hankesuunnitelmissa.
- Yleisimpiä tavoitteita hankkeissa olivat uusien liikuntaryhmien perustaminen (92 % hankkeista), toimijoiden kouluttaminen (84 %), seuran jäsenmäärän kasvattaminen (82 %) sekä matalan kynnyksen liikunnan edistäminen (79 %).
- Matalan kynnyksen harrasteliikunnan ja lähiliikunnan edistämiseen tähtäävät tavoitteet esiintyivät hankehakemuksissa useammin kuin vuonna 2014.
- Tuetuissa hankkeissa yleisimmin esiintyneet lajit olivat jalkapallo (19 %), perusliikunta (10 %), yleisurheilu (8 %), voimistelu (7 %) ja hiihto (7 %).

SISÄLTÖ

1	Seuratuki.....	5
1.1	Seuratuki 2015 -raportin sisällöstä	5
1.2	Seuratuen jakokriteerit vuodelle 2015.....	6
2	Seuratukihankkeet 2015	8
2.1	Seuratuen alueellinen jakautuminen.....	8
2.2	Palkkauksia ja toiminnallisia hankkeita	10
2.3	Jatkavat ja uudet hankkeet	12
2.4	Hankkeiden lajikirjo	13
2.5	Hakemusten sparraus.....	14
3	Seuratukihankkeiden tavoitteet	15
3.1	Seuran toimintaan liittyvät tavoitteet	15
3.2	Matalan kynnyksen liikunta	17
3.3	Perheliikunta, yhteisöllisyys ja osallisuus	19
3.4	Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen liikunta	19
3.5	Vakiinnuttaminen ja muita hankkeiden tavoitteita	21
3.6	Yhteistyötahot	22
4	Harrastamisen hinta.....	24
5	Hakemuksista ja hankesuunnitelmista	26
6	Yhteenvedo ja johtopäätökset	28
	Lähteet	29
	Liitteet	30

1 SEURATUKI

”Laadukasta toimintaa mahdollisimman monelle kohtuukustannuksin”

Seuratuen päätavoite vuodelle 2015 (OKM 2014a).

Opetus- ja kulttuuriministeriö (aiemmin opetusministeriö) on tukenut suomalaisia urheiluseuroja veikkausvoittovaroista jaettavan seuratoiminnan kehittämistuen avulla vuodesta 1999 lähtien. Aluksi avustuksia kanavoitiin seuroille Nuori Suomi ry:n, ja myöhemmin Nuori Suomi ry:n, Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n sekä Kunto- liikuntaliiton yhteistyön kautta lajiliittojen ja liikunnan aluejärjestöjen osallistuessa myös päätöksentekoon. Vuodesta 2013 lähtien opetus- ja kulttuuriministeriö on itse vastannut seuratuen hakemiseen liittyvästä prosessista ja jakanut myös varsinaiset avustukset. Lajiliitot, joiden jäsenseuroilta seuratukihakemuksia on tullut, ovat voineet käydä ministeriössä antamassa lausunnon hankkeista ennen avustuspäätösten tekemistä. (Lehtonen ym. 2014, 11–12.) Seuratuen hakuprosessin siirryttyä ministeriössä toteutettavaksi aloitettiin prosessin seuranta ja arviointi LIKES-tutkimuskeskuksen toimesta (Isosomppi 2014, 5). Tämä raportti on osa kyseistä seuranta- ja arviointiprosessia, ja työ on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama.

Vuonna 2015 seuratoiminnan kehittämistukea myönnettiin urheiluseuroille yhteensä 4 375 000 euroa (OKM 2015a). Lisäksi työllisyyttä edistävälle liikunnan hankkeille myönnettiin 550 000 euroa (OKM 2015b.). Vuonna 2014 seuroille myönnetyn kokonaistuen määrä oli 4 918 000 euroa (OKM 2014). Tässä raportissa käsitellään vain seuratoiminnan kehittämistukea saaneita hankehakemuksia. Seuratukea sai 408 hanketta, mikä on 30 hanketta enemmän kuin vuonna 2014 (liite 1). Useamman kuin yhden seuran hankkeita oli 33, ja näissä hankkeissa oli mukana 2–13 seuraa. Tukea saaneilla seuroilla tai jaostoilla oli keskimäärin 603 jäsentä.

Uusia tuettuja hankkeita oli 195 ja jo käynnissä olleita jatkohankkeita 213. Seuratukea saaneet seurat toimivat 118 kunnan alueella kaikissa maakunnissa Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Yksittäiselle hankkeelle myönnetyn tuen suuruus vaihteli 1 500 ja 30 000 euron välillä keskimääräisen tuen ollessa 10 723 euroa. Vuonna 2014 keskimääräinen tuki oli 13 010 euroa, joten keskimääräinen tuki pieneni 18 prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Keskimääräisen tukisumman pienenemistä selittävät kokonaistuen määrän lasku ja tuettujen hankkeiden määrän kasvu.

1.1 Seuratuki 2015 -raportin sisällöstä

Tähän raporttiin on koottu perustietoja vuonna 2015 seuratukea saaneista hankkeista sekä niiden tavoitteista ja suunnitelluista toimintasisällöistä. Raportin avulla voidaan selkeyttää kokonaiskuvaa siitä, millaisia tavoitteita sisältäviin hankkeisiin valtion urheiluseuroille myöntämä kehittämistuki kohdentuu. Lisäksi voidaan arvioida valtion seuratuelle asettamien tavoitteiden toteutumisen edellytyksiä.

Raportin tiedot perustuvat seuratuksia saaneiden seurojen hankehakemusten sisältöön. Yhteensä 405 hakemuksesta käytettävissä oli kaikki hankehakemuksessa ollut tieto. Kolmesta hakemuksesta käytettävissä oli tieto seuran nimestä, kotipaikkakunnasta, haetun ja myönnetyn tuen suuruudesta, seuran jäsenmäärästä ja hankkeen tyypistä joko toiminnallisena tai palkkausta sisältävänä hankkeena. Analysointia varten hankehakemusten tiedot koottiin havaintomatriisiin. Seuratuksia saaneita hankkeita vertailtiin niiden alueellisen sijoittumisen ja lajitarjonnan kautta. Lisäksi varsinaisia hankesuunnitelmia arvioitiin hankkeisiin liittyvien tunnuslukujen ja hankkeiden sisältämien tavoitteiden luokittelun, kuvailun ja vertailun avulla. Tuetujen seurojen alueellinen sijoittuminen ja hankkeelle myönnetty avustussumma perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemiin tietoihin (OKM 2015a). Hankesuunnitelmien toiminnalliset tavoitteet kertovat nimensä mukaisesti tavoitteista, eivät toteutuneesta toiminnasta.

Raportissa hankehakemuksia vertaillaan joiltain osin myös vuosina 2013 ja 2014 tuksa saaneiden seurojen hankehakemuksiin. Vertailu perustuu aiemmin julkaistuihin seuratuksihakemusten arviointiraportteihin (Lehtonen ym. 2014; Iso-somppi 2014). Vuosittain arviointiraportin on laatinut eri tutkija, millä voi olla vaikutusta hankkeiden tavoitteiden luokitteluun ja analysointiin. Tavoitteiden luokittelussa käytetyt kriteerit on tämän vuoksi kirjoitettu raporttiin mahdollisimman perusteellisesti.

1.2 Seuratuen jakokriteerit vuodelle 2015

Vuonna 2015 Seuratuen jakaminen perustui hakuhetkellä voimassaolleen liikuntalain (1054/1998) yhdeksänteen pykälään. Yhtenä liikuntalain tarkoituksena on tuksa lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Urheiluseuratoiminnan kehittämistuen avulla haluttiin edistää hallitusohjelman linjauksia erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen liittyen. (OKM 2014a.)

Seuratoiminnan kehittämistuen päätavoitteeksi vuonna 2015 määritettiin edeltävän vuoden tavoin *”Laadukasta toimintaa mahdollisimman monelle kohtuukustannuksin”*. Lisäksi seuratukselle asetettiin seuraavia tavoitteita (OKM 2014a.):

- Liikunnan monipuolisen harrastamisen mahdollistaminen kaikille lapsille ja nuorille
- Liikunnallisen elämäntavan edistäminen liikunnan kautta
- Koko perheen liikunnan edistäminen
- Syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten harrastamisen mahdollistaminen urheiluseurassa
- Drop out -ilmiön ehkäiseminen
- Yhteisöllisyyden ja vapaaehtoistoiminnan merkityksen vahvistaminen
- Osaamisen lisääminen.

Hakuohjeissa kehoitettiin huomioimaan harrastamisen hinnan edullisuus. Tukea saavan toiminnan hinnan tuli olla alle 50 € kuukaudessa. Hakemukselle katsottiin eduksi, jos siinä oli huomioitu joitain seuraavista asioista. (OKM 2014a.):

- Yhteistyöverkostojen ja erilaisten kumppanuuksien kehittäminen
- Laadukasta, ohjattua toimintaa ja monipuolista liikuntaa tarjotaan kohderyhmälle useammin kuin kerran viikossa
- Harrastajaryhmien perustaminen
- Harjoitusvuorojen sijoittaminen lapsille sopivaan vuorokauden aikaan ja lähelle asuinympäristöä ja muuta elinpiiriä (Lähiliikunta-ajatus)
- Maahanmuuttajien mukanaolo toiminnassa
- Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja yhteisöllisyyden tukeminen
- Seuran hallinnon kehittäminen
- Aiemmissa hankkeissa hyväksi havaittujen käytäntöjen ja suositusten käyttö
- Hankkeen innovatiivisuus
- Hankkeen sparraus esimerkiksi liikunnan aluejärjestön tai lajiliiton asiantuntijan kanssa.

Lisäksi hankkeen vakiinnuttamiseen normaalin toiminnan osaksi tähtäävät suunnitelmat huomioitiin arviointiperusteena. Tuettava hanke sai kestää enintään kaksi vuotta. Hankkeille ei määritetty tarkkoja toteutusmalleja, vaan edellä mainittuja tavoitteita ja kriteerejä sai lähestyä haluamastaan lähtökohdasta. Tukea oli mahdollista hakea joko toiminnalliseen hankkeeseen tai palkkaushankkeeseen. Palkkaaminen ei kuitenkaan saanut korottaa seuran jäsenten harrastusmaksuja. Myös usean seuran yhteistyöhankkeet olivat mahdollisia ja kriteerien mukaisesti jopa toivottuja. Palkkaushankkeissa etusijalle asetettiin seurat, jotka palkkaavat ensimmäisen työntekijänsä. (OKM 2014a.)

2 SEURATUKIHANKKEET 2015

Seuraavassa luvussa esitellään seuratukea saaneiden hankkeiden yleistietoja. Tarkastelu käsittää seuratuon jakautumisen alueellisesti AVI-alueittain (aluehallintovirastojen toiminta-alueiden mukaan), maakunnittain ja kuntatasolla. Lisäksi hankkeet luokitellaan toiminnallisiin ja palkkausta sisältäviin sekä uusiin ja jatkaviin hankkeisiin. Hankkeiden lajikirjon kautta tarkastellaan tuen jakautumista eri lajien harrastajien kesken.

2.1 Seuratuon alueellinen jakautuminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää seuratukea harkinnanvaraisesti hankkeen sisällön perusteella. Määrärahan alueellista jakautumista ei ole jyvitetty etukäteen. Hankekriteereissä painotettiin, että seuratuella edistetään yhdenvertaisia ja saavutettavia liikunnan harrastusmahdollisuuksia. Lisäksi hankkeelle katsottiin olevan eduksi lähiliikunnan edistäminen ja liikunnan monipuolisen harrastamisen mahdollistaminen kaikille lapsille ja nuorille. Tässä raportissa tuen jakautumista tarkastellaan myös alueellisesti.

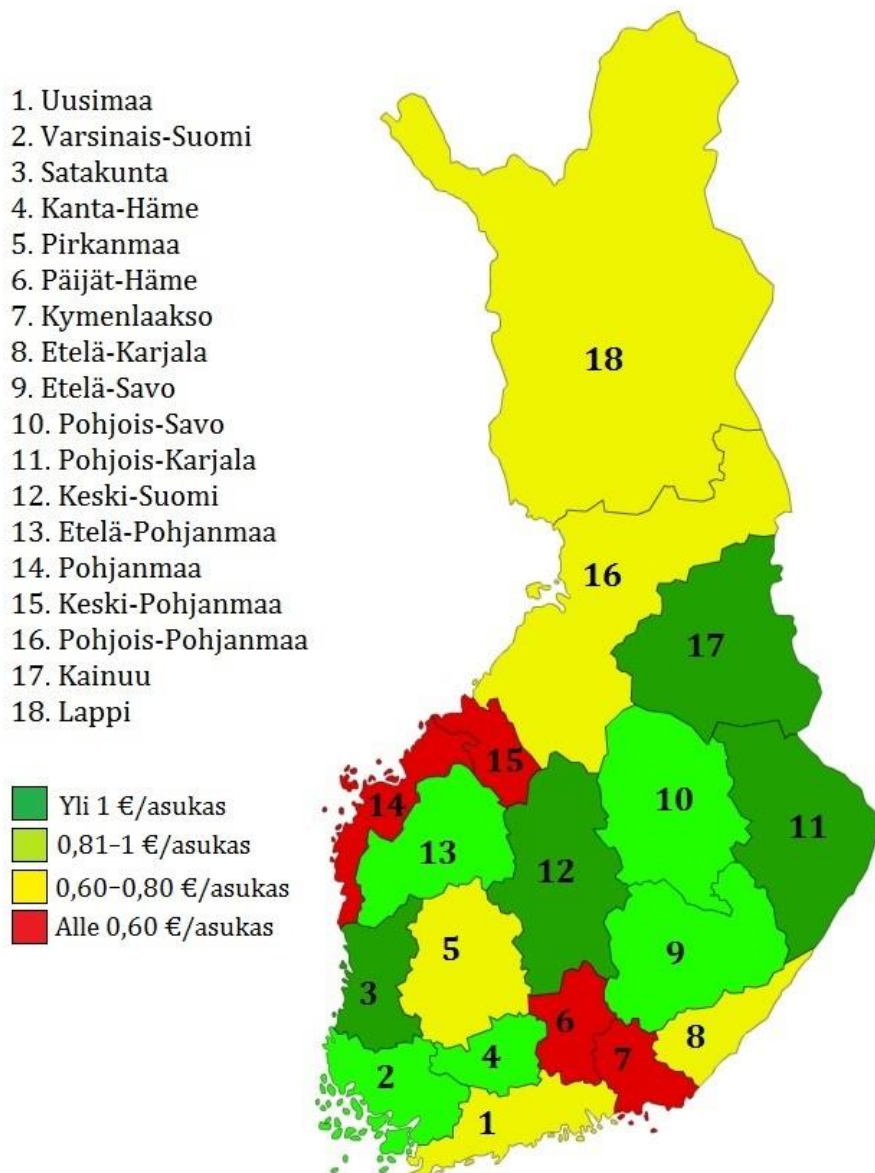
Aluehallintovirastoittain tarkasteltuna seuratuki jakaantui melko tasaisesti eri alueiden kesken (taulukko 1). Myönnetyn seuratuon keskimääräinen suuruus vaihteli noin 8 500 eurosta (Lappi) hieman alle 14 000 euroon (Pohjois-Suomi) koko maan kattavan keskiarvon ollessa 10 723 euroa. Asukaslukuun suhteutettuna tukea jaettiin keskimäärin 0,80 euroa asukasta kohden. Eniten tukea saivat Itä-Suomen ja Lounais-Suomen aluehallintovirastojen toimialueella asuvat suomalaiset. Asukasmäärään suhteutettuna vähiten tukea jaettiin Lapin aluehallintoviraston toimialueen seuroihin.

TAULUKKO 1 Seuratuon jakautuminen AVI-alueittain.

AVI-alue	Tuettujen hankkeiden määrä	Alueen väkiluku ¹	Tuki yhteensä (€)	Tuki keskimäärin (€)	Tukea /asukas (€)
Itä-Suomi	52	565 227	518 000	9 962	0,92
Lappi	13	181 748	112 000	8 615	0,62
Lounais-Suomi	62	696 708	662 500	10 685	0,95
Etelä-Suomi	164	2 292 369	1 701 000	10 372	0,74
Pohjois-Suomi	25	484 655	345 000	13 800	0,71
Länsi- ja Sisä-Suomi	92	1 222 130	1 036 500	11 266	0,85
Yhteensä	408	5 442 837	4 375 000	(ka. 10 723)	(ka. 0,80)

¹Tilastokeskus 2015.

Maakunnittain tarkasteltuna hankkeiden saaman tuen keskimääräinen suuruus vaihteli Keski-Pohjanmaan 5 667 eurosta Pohjois-Pohjanmaan 14 382 euroon. Asukasmäärään suhteutettuna tukea jaettiin maakunnittain keskimäärin 0,80 euroa asukasta kohden. Suhteellisesti eniten seuratueta sai Keski-Suomen maakunta, jolle tukea myönnettiin 1,45 euroa asukasta kohden. Myös Kainuu, Pohjois-Karjala ja Satakunta saivat tukea yli euron asukasta kohden. Vähiten tukea asukasmäärään suhteutettuna sai Keski-Pohjanmaan maakunta (0,25 €/asukas). Keski-Pohjanmaan maakunnan alhaista tukimäärää voi selittää maakunnan pieni koko. Edellisen vuoden tapaan sekä Päijät-Häme (0,57 €/asukas) että Pohjanmaa (0,57 €/asukas) olivat seuraavaksi vähiten tukea saaneet maakunnat. Seuratuen jakautuminen maakunnittain asukaslukuun suhteutettuna on nähtävillä kuviossa 1 ja tarkempina lukuina liitteessä 2.

KUVIO 1 Seuratuen alueellinen jakautuminen maakunnittain.

Seuratuki jakaantui 118 kunnan alueelle. Tuettujen kuntien yhteenlaskettu väkiluku vuonna 2014 oli 4 487 247 henkilöä, joten seuratuksa saaneiden kuntien alueella asuu 82 prosenttia Suomen väestöstä. Tukea myönnettiin keskimäärin 1,20 euroa kuntalaista kohden. Asukaslukuun suhteutettuna eniten tukea myönnettiin Ristijärvellä (10,60 €/asukas), Paltamoon (4,80 €/asukas) ja Liminkaan (4,30 €/asukas). Pienissä kunnissa toteutetut palkkaushankkeet nostivat tuen määrän suureksi asukaslukuun suhteutettuna. Lisäksi esimerkiksi Ristijärvellä ja Paltamossa hankkeet olivat useamman seuran yhteisiä palkkaushankkeita. Asukasmäärään suhteutettuna pienimmät tukimäärät selittyivät toiminnallisten hankkeiden toteuttamisen kautta. Vähiten tukea asukasmäärään suhteutettuna myönnettiin toiminnallisiin hankkeisiin Lempäälän (0,10 €/asukas), Loviisan (0,10 €/asukas), Kuusamon (0,20 €/asukas), Kurikan (0,20 €/asukas) ja Hämeenkyrön (0,20 €/asukas) kunnissa. Kuntakohtaisesti tarkasteltuna eniten tukea saaneita hankkeita oli Helsingissä (41 kpl), Jyväskylässä (25 kpl) ja Espoossa (18 kpl). Taulukko seuratuksen jakautumisesta kunnittain on nähtävissä liitteessä 3.

2.2 Palkkauksia ja toiminnallisia hankkeita

Seuratoiminnan kehittämistuen hakukriteerit mahdollistavat seuratoiminnan kehittämisen monin eri tavoin. Hakemukset voidaan luokitella palkkausta sisältäviin ja toiminnallisiin hankkeisiin (kuvio 2). Palkkaushankkeessa nimensä mukaisesti palkataan työntekijä kehittämään seuran toimintaa ja tähän tarkoitukseen varataan varoja hankkeen budjettiin. Palkkaushankkeet luokiteltiin edelleen päätoimisen tai osa-aikaisen työntekijän tai työntekijöiden palkkauksen sisältäviin hankkeisiin. Osa-aikaiseksi palkkaukseksi katsottiin myös kausityöntekijän palkkaus. Jos hanke sisälsi tuntiperusteisia palkkioita esimerkiksi valmentajille tai ohjaajille, hanke luokiteltiin toiminnalliseksi.

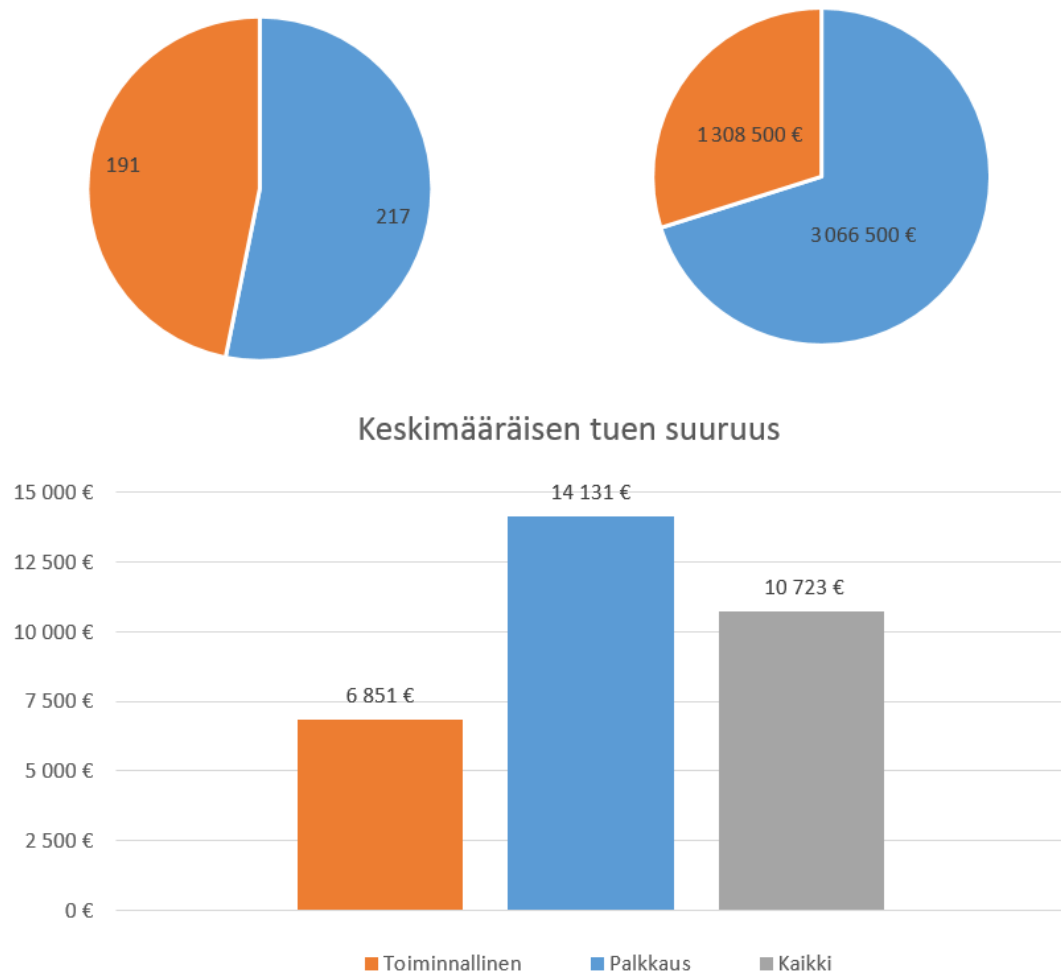
Yleisesti kaikki hankkeet, joiden budjettiin ei ollut varattu varoja täysi- tai osa-aikaisen työntekijän palkkaukseen luokiteltiin toiminnallisiksi hankkeiksi. Näissä hankkeissa aiottiin esimerkiksi perustaa uusia liikuntaryhmiä, kouluttaa seuran toimijoita tai monipuolistaa seuran toimintaa. Jos hakemuksessa pyrittiin kehittämään seuran toimintaa sekä toiminnallisin tavoittein että palkkauksen avulla, katsottiin hanke palkkaushankkeeksi ja seura merkittiin vain tähän kategoriaan.

Kaikista hankkeista hieman yli puolet (217 kpl) oli palkkaushankkeita. Palkkaushankkeista 158 tähtäsi päätoimisen ja 59 osa-aikaisen työntekijän palkkaukseen. Yhteensä tukea myönnettiin palkkaushankkeille 3 066 500 euroa, mikä kattaa noin 70 prosenttia seuratuksen kokonaismäärästä. Palkkaushankkeiden tukisummat vaihtelivat 3 000 ja 30 000 euron välillä. Keskimäärin palkkaukseen haettiin tukea noin 20 000 euroa. Keskimääräinen myöntö oli noin 14 000 euroa (71 % haetusta summasta). Kaikista palkkaushankkeista 50 (jatkohankkeista 31 ja aloittavista hankkeista 19) sisälsi seuran ensimmäisen työntekijän palkkaamisen.

Tukea saaneista hankkeista hieman alle puolet (191 kpl) oli toiminnallisia. Palkkaushankkeisiin verrattuna toiminnalliset hankkeet olivat arvioidulta kustannuksiltaan selvästi edullisempia. Toiminnallisiin hankkeisiin myönnettiin yhteensä 1 308 500 euroa, mikä kattaa noin kolmanneksen seuratuista kokonaistukisummasta. Yksittäisen hankkeen saama tuki vaihteli 1 500–30 000 euron välillä. Keskimääräinen toiminnallisen hankkeen saama tuki oli noin 6 900 euroa. Toiminnallisiin hankkeisiin haettiin tukea keskimäärin noin 9 400 euroa, joten seuroille myönnettiin noin 73 prosenttia haetusta summasta.

Hankkeiden kokonaismäärä 408

Tuen kokonaissumma 4 375 000 €

KUVIO 2 Palkkaus- ja toiminnallisten hankkeiden tunnuslukuja.

Hakulomakkeessa seurojen tuli ilmoittaa, kuinka monta uutta liikuntaryhmää hankkeen avulla oli tarkoitus perustaa. Tiedolla voidaan jollain tasolla arvioida tuen vaikuttavuutta olettaen, että hanke onnistuu suunnitellusti. Perustettavien ryhmien lukumäärä vaihteli hankkeiden välillä hyvin paljon. Joissain hankkeissa uusia ryhmiä ei ollut tarkoitus perustaa lainkaan, vaan tavoitteena oli aiemmin perustettujen ryhmien toiminnan ylläpitäminen. Toisaalta joissain hankkeissa tavoitteena oli jopa

kymmenien uusien liikuntaryhmien perustaminen. Moni seura ilmoitti uusien ryhmien määrän vaihteluvälin avulla, jolloin arvioinnissa käytettiin vaihteluvälin keskiarvoa¹. Jatkohakemuksien osalta raportissa otettiin huomioon hankekaudella 2015 perustettavat ryhmät, jos tämä kävi hakemuksesta ilmi. Uusia liikuntaryhmiä oli tarkoitus perustaa keskimäärin viisi kappaletta hanketta kohden. Palkkaushankkeissa pyrittiin perustamaan keskimäärin kuusi uutta ryhmää hanketta kohden ja toiminnallisissa hankkeissa neljä uutta ryhmää.

2.3 Jatkavat ja uudet hankkeet

Hankkeista hieman yli puolet (213 kpl) oli jatkohankkeita, joista 130 oli alkanut vuonna 2013 ja 83 vuonna 2014. Vuoden 2013 hakukierroksella seuroilla oli mahdollisuus hakea tukea maksimissaan kolmivuotiselle hankkeelle, ja vuosina 2014 ja 2015 kaksivuotisille hankkeille. Kaikista jatkohankkeista palkkaushankkeita oli 170 ja toiminnallisia 43. Palkkausjatkohankkeiden suuri määrä toiminnallisiin verrattuna voi selittyä sillä, että palkkaushankkeiden kustannusten ollessa suuret hankkeen toimintojen vakiinnuttamiseen tarvitaan enemmän aikaa. Jatkohankkeiden keskimääräinen tukisumma oli palkkaushankkeiden osalta noin 12 100 euroa ja toiminnallisten osalta 5 500 euroa. Kaikkien jatkohankkeiden keskimääräinen tuki oli noin 10 800 euroa (kuvio 3).

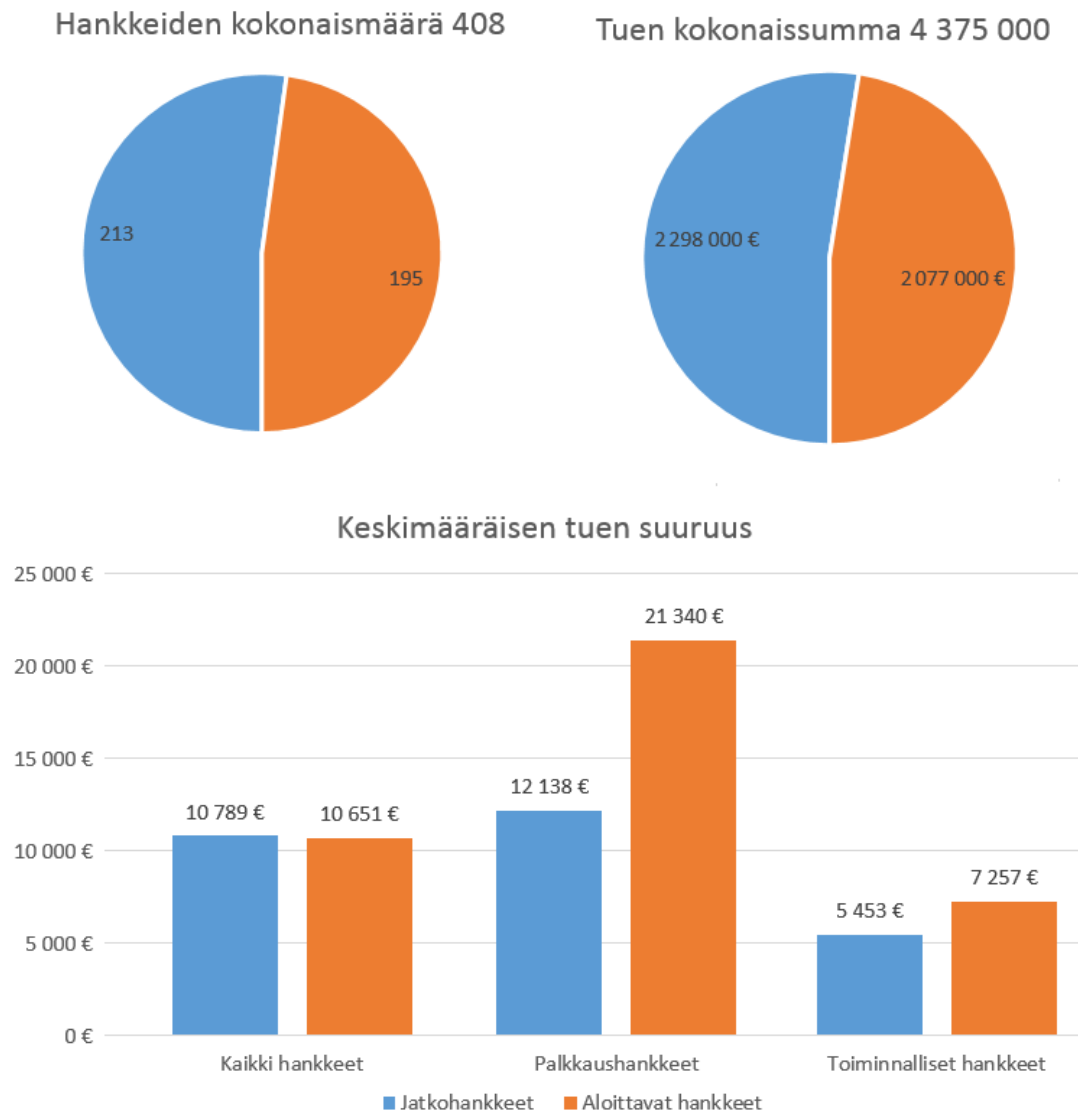
Tukea saaneista hankkeista hieman alle puolet (195 kpl) oli uusia hankkeita. Uusista hankkeista palkkaushankkeita oli 47 ja toiminnallisia 148. Uusien palkkaushankkeiden keskimääräinen tukisumma oli noin 21 300 euroa, ja toiminnallisten hankkeiden noin 7 300 euroa. Kaikkien uusien hankkeiden keskimääräinen tuki oli noin 10 700 euroa. Jatkohankkeista suurin osa oli palkkaushankkeita ja uusista hankkeista suurin osa oli toiminnallisia. Tätä eroa selittää esimerkiksi palkkaushankkeiden pidempi kesto.

Vuonna 2015 alkavien palkkaushankkeiden tuen keskimääräinen suuruus oli noin 21 300 euroa ja käynnissä olevien palkkaushankkeiden noin 12 100 euroa. Seuratuen kriteereissä mainitaan, että monivuotisissa hankkeissa seuran saama tuki laskee vuosittain. Aloittavissa palkkaushankkeissa tukea saatiin noin 94 prosenttia haetusta summasta, sen sijaan jatkohankkeissa seurat saivat noin 63 prosenttia hakemastaan tukisummasta. Jatkossa tukea hakevien seurojen on syytä ottaa aiempaa voimakkaammin huomioon tuen merkittävä laskeminen hankkeen toiselle vuodelle.

Jatkohankkeilta edellytettiin hankkeessa aiemmin toteutetun toiminnan raportoimista. 81 prosenttia hankkeista (172 kpl) oli käynnistynyt ja edennyt alkupe-
räisen suunnitelman mukaisesti. Hankkeista 17 prosenttia (37 kpl) oli käynnistynyt suunniteltua myöhemmin. Käynnistymisensä jälkeen 86 prosenttia hankkeista (183 kpl) oli edennyt suunnitelman mukaisesti. Hankkeista 12 prosenttia (25 kpl) eteni

¹ Esimerkki: Jos seura ilmoitti uusien harrastajaryhmien määräksi esimerkiksi 2–4 ryhmää, käytettiin raportin laskuissa lukua 3.

suunniteltua hitaammin. Vain neljässä hankkeessa joitain hankkeen osia oli jouduttu jättämään pois. Usein syynä hankkeen myöhästymiseen oli avustuspäätöksen odottamisesta johtunut viivästys. Osassa palkkaushankkeista työntekijän rekrytointi oli kestänyt odotettua kauemmin tai työntekijä oli irtisanoutunut kesken hankkeen. Keskimäärin jatkohankkeissa oli perustettu 5–6 uutta liikuntaryhmää ja tavoitettu noin 90 uutta liikkujaa säännöllisesti.

KUVIO 3 Aloittavien ja jatkavien hankkeiden tunnuslukuja.

2.4 Hankkeiden lajikirjo

Tukihakemusten lajikirjoa tarkastelemalla voidaan tarkentaa kuvaa siitä, millaisiin harrasteisiin seuratuki jakautui. 332 hakemusta (82 %) keskittyi yhteen lajiin, ja 73 hakemuksessa (12 %) tukea haettiin useamman (2–9 kpl) lajin toimintaan. Monilajisten hankkeiden lajit purettiin arviointia varten erilleen.

Kokonaisuudessaan seuratuksia myönnettiin yhteensä 84 lajin toimintaan. Jalkapallo nousi hakemusten keskuudessa selvästi yleisimmäksi lajiksi. Se mainittiin noin joka viidennessä hakemuksessa. Kymmenen yleisimmän lajin joukossa olivat myös perusliikunta, yleisurheilu, voimistelu, hiihto, salibandy, pesäpallo, jääkiekko, koripallo ja lentopallo (taulukko 2). Kaikkien lajien esiintymismäärät ja prosentuaalinen osuus hakemuksissa ovat koottuna liitteessä 4. Perusliikunnaksi raportissa luokiteltiin heikosti lajisidonnainen oheisharjoittelu, monilajiset kerhot tai ryhmät, ryhmäliikunta sekä muu yleinen yhteen lajiin tarkentumaton liikunta. Karkeammin ryhmiteltynä ja hakemuksittain tarkasteltuna yksi tai useampi joukkuepallolaji esiintyi 179 hakemuksessa (44 %), kestävyyslaji 65 hakemuksessa (16 %), voimistelulaji 46 hakemuksessa (11 %) ja kamppailulaji 22 hakemuksessa (5 %). Lajeista 28 mainittiin hakemuksissa vain kerran.

TAULUKKO 2 Suosituimmat lajit hakemuksissa.

Laji	Mainintoja	% (n=405)
1. Jalkapallo	76	18,8 %
2. Perusliikunta	42	10,4 %
3. Yleisurheilu	34	8,4 %
4. Voimistelu	29	7,2 %
5. Hiihto	28	6,9 %
6. Salibandy	23	5,7 %
7. Pesäpallo	22	5,4 %
8. Jääkiekko	21	5,2 %
9. Koripallo	21	5,2 %
10. Lentopallo	20	4,9 %

2.5 Hakemusten sparraus

Seurojen on mahdollista saada tukea ja sparrausta hakemuksensa valmisteluun omalta lajiliitoltaan tai liikunnan aluejärjestöltä. Seuratuen hakukriteereissä hakemuksen sparraaminen luettiin hankkeelle eduksi. Hakemusten perusteella 32 prosenttia seuroista (131 kpl) oli sparrauttanut hakemustaan. Edelliseen vuoteen verrattuna sparrauksen määrä oli kasvanut yhdeksän prosenttiyksikköä. Lajiliitosta tukea oli saanut 96 seuraa (73 % sparrausta saaneista) ja liikunnan aluejärjestöltä 87 seuraa (66 %). Sparrausta saaneista 40 prosenttia (52 kpl) oli ollut yhteydessä sekä aluejärjestöön että lajiliittoonsa. Kuutta hakemusta oli sparrattu jossain muualla.

AVI-alueittain tarkasteltuna aktiivisimmin sparrausta oli saatu Itä-Suomen alueella, jossa 56 prosenttia seuratuksia saaneista hankkeista oli sparrattu. Muilla AVI-alueilla Lounais-Suomessa hankkeista oli sparrattu 38 prosenttia, Länsi- ja Sisä-Suomessa 34 prosenttia, Pohjois-Suomessa 28 prosenttia sekä Etelä-Suomessa 25 prosenttia. Vähiten sparrausta oli saatu Lapissa (7 % hankkeista).

3 SEURATUKIHANKKEIDEN TAVOITTEET

Hakemusten hankesuunnitelmista luokiteltiin hankkeille yhteisiä tavoitteita, joista yleisimpiä esitellään seuraavassa luvussa. Seuratuen päätavoite ”*Laadukasta toimintaa mahdollisimman monelle kohtuukustannuksin*” nousi selkeästi esiin hakemuksille yhteisenä päämääränä. Toimenpiteet asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi olivat monipuolisia. Osa hankesuunnitelmista oli kirjoitettu hyvin laajasti suunniteltua toimintaa perustellen ja osa selvästi ytimekkäämmin. Voi olla, että osa seuroista ei maininnut kaikkia hankkeen tavoitteita hakemuksessaan. Näin ollen raportissa esitetyt luvut perustuvat tavoitteiden vähimmäismääriin. Tässä raportissa hankkeiden tavoitteiden luokittelua ohjasi hankesuunnitelmassa esitetty konkreettinen toiminta. Tavoite otettiin luokittelussa huomioon, kun sen saavuttamiseksi oli esitetty suunnitelma konkreettisista toimista². Jos hankkeen suunniteltu konkreettinen toiminta myös viittasi erityisen selkeästi johonkin tavoitteeseen täyttäen sen arviointikriteerit, otettiin hanke huomioon luokittelussa, vaikka tavoitetta ei olisi erikseen mainittu hakemuksessa³.

Hankehakemuksissa esiintyneiden tavoitteiden ja niiden yleisyyden kuvailun lisäksi raportissa tarkastellaan seuraturahakemusten tavoitteiden kehitystä vuosien 2013–2015 aikana. Osa hankkeissa esitetyistä tavoitteista (esimerkiksi uusien liikuntaryhmien perustaminen tai toimijoiden kouluttaminen) on hyvin konkreettisia, mikä helpottaa niiden luokittelua. Osa tavoitteista taas on abstrakteja ja vaatii perustelun luokittelulle. Hakemuksissa esitettyjen tavoitteiden perustelut olivat hyvin vaihtelevia. Tämän lisäksi arvioijan subjektiiviset luokittelukriteerit vaikeuttavat tavoitteiden luokittelua ja vertailua aiempiin hakemusarviointeihin.

Hakemuksista taulukoitiin 38 erilaista tavoitetta, joiden toteuttamiseen seuraturat hakivat hanketukea. Yleisimmiksi hankkeiden tavoitteiksi nousivat:

- uusien harrastajaryhmien perustaminen (92 % hakemuksista)
- seuran toimijoiden kouluttaminen (84 %)
- jäsenmäärän kasvattaminen (82 %)
- matalan kynnyksen liikunnan edistäminen (79 %).

Tarkemmat eri tavoitteiden ilmenemismäärät ovat nähtävillä liitteessä 5.

3.1 Seuran toimintaan liittyvät tavoitteet

Käytännössä kaikki hakemukset tähtäsivät seuratoiminnan monipuolistamiseen tai laadun parantamiseen. Seuran toimintaa aiottiin kehittää noin joka toisessa hankkeessa (198 kpl) kokonaan uutta toimintaa luomalla ja noin 75 prosentissa hankkeista (300 kpl) olemassa olevaa toimintaa parantamalla. Yhteensä 105 seuraa aikoi

² Esimerkki: Seuran tavoitteena mainittiin perheliikunnan edistäminen, ja tavoitteen saavuttamiseksi aiotaan perustaa perheliikuntaryhmä, jossa vanhemmat ja lapset liikkuvat yhdessä.

³ Esimerkki: Jos seura aikoi perustaa osallistujille ilmaisen ja kaikille avoimen liikuntaryhmän, merkittiin hanke matalan kynnyksen liikuntaa edistäväksi, vaikkei tätä olisi erityisesti mainittu.

käyttää tukea sekä olemassa olevan toiminnan kehittämiseen että uuden toiminnan luomiseen.

Hakemuksissa esiintyi useita seuran toimintaan liittyviä tavoitteita (kuvio 4). Yleisin hankkeille asetettu tavoite oli aiempien vuosien tavoin uusien liikuntaryhmien perustaminen, joka esiintyi lähes kaikissa hakemuksissa. Toiminnan laajentaminen oli hyvin yleinen hanketavoite, sillä 82 prosenttia seuroista pyrki kasvattamaan hankkeen avulla jäsenmääräänsä. Jos hakemuksessa ei erikseen toisin mainittu, niin hankkeen toimintoihin osallistuvista liikkujista oletettiin tavoiteltavan myös seuran jäseniä. Jäsenmäärän kasvattamisen toimenpiteinä mainittiin usein uusien liikuntaryhmien perustaminen tai erilaiset rekrytointitoimenpiteet esimerkiksi kouluilla, joissa voidaan tavoittaa tehokkaasti alueen lapset ja nuoret. Hankkeista 16 prosentissa oli myös tarkoitus tuoda seuraa tai hankkeessa toteutettavaa lajia erityisesti esille. Tyypillisesti seuran tai lajin esittelyyn panostavat seurat aikoiivat laajentaa toimintaansa täysin uusille alueille tai edustivat vähemmän tunnettuja lajeja.

Jäsenmäärän kasvattamisen ohella 41 prosenttia seuroista pyrki hankkimaan uusia vapaaehtoistoimijoita. Vapaaehtoisten rekrytoiminen mainittiin varsinkin palkkaushankkeissa hyvin tyypillisesti työntekijän tehtäväksi. Vapaaehtoisten merkittävä panos seuratoiminnassa oli huomioitu, ja noin neljänneksessä hakemuksista aiottiin tehdä erityisiä toimenpiteitä vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi. Esimerkkeinä mainittakoon erilaisten kirjallisten seuratoimijoiden oppaiden laatiminen tai vaikkapa talkoopassin käyttöönotto vapaaehtoistoiminnan tehostamiseksi.

Seuroista 84 prosenttia aikoi kouluttaa seuran toimijoita ja siten parantaa tarjottavien liikuntapalvelujen laatua. Varsinkin ohjaajien ja valmentajien kouluttaminen oli tyypillinen tavoite. Myös seuran hallintoa pyrittiin kehittämään esimerkiksi koulutusta tarjoamalla, hallintoon osallistuvien toimijoiden yhteistyötä kehittämällä ja hallinnoinnin työkaluja parantamalla. Jotkut seuratai jaostot tähtäsivät Sinettiseura-statusen saavuttamiseen.

Seuran jäsenten liikunnallisen elämäntavan edistämistä tavoiteltiin esimerkiksi luomalla tai kehittämällä jäsenten ns. urheilijan tai liikkujan polkua. Joissain tapauksissa seurassa jo olemassa olevan urheilijan polun rinnalle rakennettiin myös kevyempään harrastamiseen tarkoitettua liikkujan polkua. Joka neljännessä hakemuksessa tavoiteltiin olemassa olevien jäsenten aktivointia esimerkiksi ohjaus- tai muuhun seuratoimintaan. Näin voidaan puhua myös liikkujasta toimijaksi -polun rakentamisesta.

KUVIO 4 Seuran toimintaan liittyvät tavoitteet hakemuksissa.

3.2 Matalan kynnyksen liikunta

Matalan kynnyksen liikunnan edistäminen on yksi seuratuista keskeisimmistä tavoitteista. Matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien edistämistä painotettiin myös tarkemmissa hakukriteereissä. Hakemukselle katsottiin eduksi harrastamisen kustannuksien hillitseminen ja lähiliikuntaa tukeva toiminta. Tämä näkyi myös hakemuksissa, joissa 79 prosentissa tavoitteena oli matalan kynnyksen liikunnan edistäminen (kuva 5). Hanke luokiteltiin matalan kynnyksen liikuntaa edistäväksi, jos se täytti jonkun seuraavista kriteereistä:

- Hyvin edullinen tai ilmainen liikunta
- Alhainen aloitus- ja sitoutumiskynnys
- Lähiliikunnan huomiointi
- Harrastetoimintaan panostaminen kilpailun sijaan
- Erilaisten tasoryhmien tarjoaminen alhaisempaa liikunnan intensiteettiä kaipaaville.

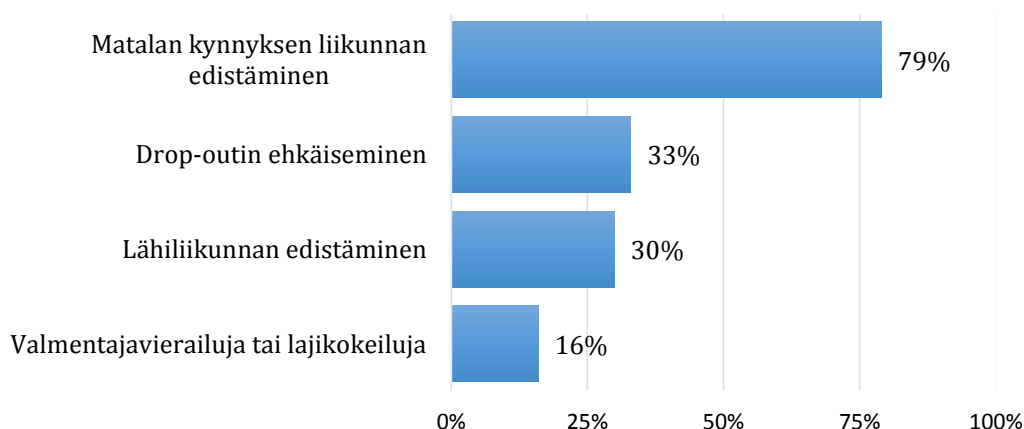
Tyypillinen matalan kynnyksen liikunnan toteutustapa oli kouluilla järjestettävä iltapäiväkerho tai ennen koulun alkua järjestettävä liikuntakerho. Kyseisten kerhojen järjestäminen ja ohjaaminen oli usein yksi palkattavalle suunnitelluista tehtävistä. Työntekijän avulla seuran on mahdollista järjestää kerhoja koulupäivän yhteyteen. Aiemmin ohjaajien löytäminen on voinut olla haasteellista, koska seuran vapaaehtoistoimijat ovat iltpäivisin usein omassa palkkatyössään.

Vuoteen 2014 verrattuna matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen hankkeissa kasvoi jopa puolella. Matalan kynnyksen liikunta on ollut yksi

seuratuen päätavoitteista jo aiemmin, ja edellisellä hankekaudella seurat olivat olleet jopa yllättyneitä harrasteryhmien suosioista. Harrastetoiminta nähdään yhä useammassa seurassa tärkeänä seuran elinvoimaisuuteen vaikuttavana tekijänä sen sijaan, että sitä pidettäisiin kilpailutoiminnan sivuraiteena. Näin matalan kynnyksen toimintaan on luultavimmin panostettu yhä voimakkaammin. Kasvua voivat selittää osittain myös mahdolliset tulkintaerot tavoitteiden luokittelussa.

Hankkeissa perustettiin usein ei-kilpailuorientoituneita harrasteryhmiä, joissa oli mahdollista osallistua toimintaan alhaisemmalla sitoutumisasteella. Tällaiset harrasteryhmät olivat myös tyypillinen tapa ehkäistä drop outia, joka oli yksi seuratuolle asetettuja tavoitteita. Drop outin ehkäisy mainittiin tavoitteena kolmanneksessa hakemuksista. Harrasteryhmien perustamisen lisäksi toinen tyypillinen tapa ehkäistä lasten harrastuksen lopettamista oli jäsenien aktivoiminen muuhun seuratoimintaan kuten apuohjaajiksi. Drop outia pyrittiin ehkäisemään myös seurayhteistyön avulla, esimerkiksi talvi- ja kesälajin seurat saattoivat yhteistyöllä mahdollistaa jäseniensä ympärivuotisen harrastamisen. Erityiset lajikokeilut seuran oman lajin ulkopuolelle tai valmentajavierailujen järjestäminen oli tavoitteena 16 prosentissa hakemuksista.

Noin kolmannes hankkeista edisti lähiliikuntaa. Lähiliikunnan edistämiseksi katsottiin toiminnan järjestäminen lasten ja nuorten kodin läheisyydessä esimerkiksi kouluilla tai lähiliikuntapaikoilla. Suomalainen lähiliikuntapaikkaverkosto monitoimiareenoineen kehittyy jatkuvasti. Usein lähiliikuntapaikat soveltuvatkin matalan kynnyksen harrasteliikunnan suorituspaikaksi, kun esimerkiksi pelikenttien virallisilla mitoilla ei ole käytännön merkitystä toiminnan mielekkyyteen ja kun samalla paikalla voi harrastaa useampia lajeja. Lähiliikunta-ajatusta tukee myös toiminnan järjestäminen lapsille sopivaan aikaan. Moni seura myös suunnitteli laajentavansa toimintaansa perustamalla liikuntaryhmiä lähialueille, jotta liikuntamahdollisuuksia olisi lähempänä lasten asuinalueita.

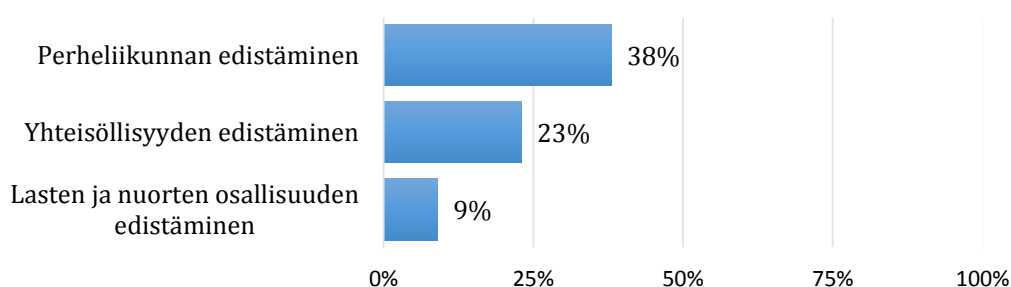
KUVIO 5 Matalan kynnyksen liikuntaan liittyvät tavoitteet hankkeissa.

3.3 Perheliikunta, yhteisöllisyys ja osallisuus

Perheliikunnan edistäminen oli tavoitteena noin 40 prosentissa hakemuksista (kuvio 6). Tavoitteen yleisyys kasvoi viime vuoteen verrattuna 21 prosenttiyksikköä. Kasvuun voi vaikuttaa se, että hakuohjeissa painotettiin perheliikuntaa. Vuonna 2014 kriteeri ei ollut painotettuna. Perheliikunnan edistäminen tarkoitti tyypillisimmillään vanhemmille ja lapsille yhteisen liikuntaryhmän perustamista. Toinen yleinen tapa edistää perheiden liikkumista oli järjestää vanhemmille toimintaa lasten harrastusten ajaksi. Usein kohderyhmänä olivat seuran jäsenien vanhemmat. Uusia perheitä tavoiteltiin mukaan toimintaan erityyppisten liikuntatapahtumien järjestämisen avulla.

Seurojen yhteisöllisyyttä pyrittiin vahvistamaan erityisillä toimenpiteillä noin joka neljännessä hakemuksessa. Yhteisöllisyyden vahvistaminen mainittiin usein myös ilman konkreettisia suunnitelmia tavoitteen toteuttamiseksi, jolloin tavoitetta ei otettu huomioon luokittelussa. Yhteisöllisyyttä kehittäviä toimenpiteitä olivat esimerkiksi erilaisten toimijoita ja harrastajia yhteen tuovien tapahtumien tai leirien järjestäminen tai viestinnän kehittäminen. Perheliikunnan järjestämisen avulla tähdättiin usein myös perheiden ja seuran yhteishengen parantamiseen. Joissain seuroissa kehitettiin kannustinjärjestelmiä, joilla vapaaehtoisten yhteisöllisyyttä ja sitoutumista pyrittiin edesauttamaan.

Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen oli huomioitu yhdeksässä prosentissa hankkeista. Tämä tapahtui esimerkiksi teettämällä jäsenkyselyjä tai antamalla lasten itsensä osallistua hankkeen toimintojen suunnitteluun. Nuorille myös saatettiin antaa oma paikka seuran hallituksessa.

KUVIO 6 Perheliikunnan, yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämiseen liittyvät tavoitteet hankkeissa.

3.4 Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen liikunta

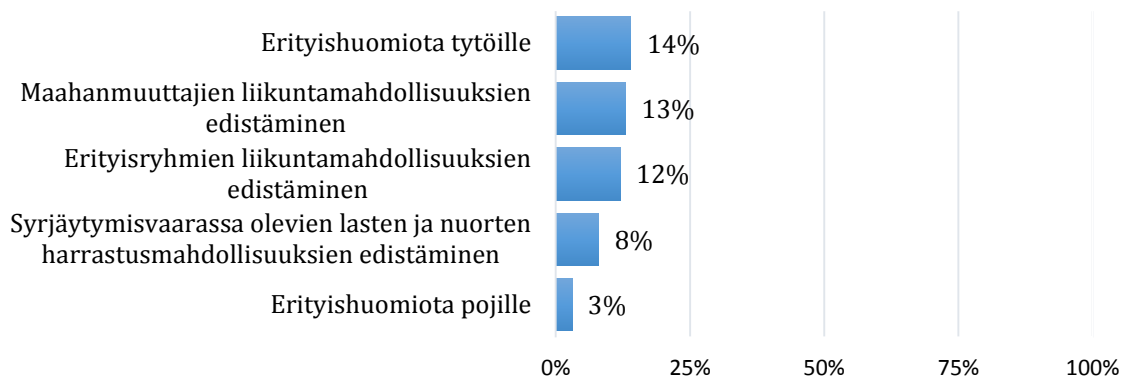
Yksi seuratuista painopisteistä on yhdenvertaisten harrastusmahdollisuuksien luominen. Tuen tavoitteena on mahdollistaa liikunnan monipuolinen harrastaminen kaikille lapsille ja nuorille. Tyypillisimmin yhdenvertaista liikuntaa pyrittiin edistämään edellisen vuoden tavoin alueelliseen ja taloudelliseen eriarvoisuuteen vaikuttamalla harrastamisen kustannuksia hillitsemällä tai lähiliikuntamahdollisuuksia

edistämällä. Hakemuksissa mainittiin myös yhdenvertaisuutta edistäviä tavoitteita, joiden kohderyhmä oli tarkemmin eritelty (kuvio 7). Erityisryhmien liikuntamahdollisuuksien edistäminen mainittiin yhtenä tavoitteena 12 prosentissa hankkeista. Käytännössä tämä tarkoitti uuden erityisliikuntaryhmän perustamista. Joissain hankkeissa perustettava erityisryhmä ja sen suunniteltu kohderyhmä esiteltiin tarkemmin, mutta suurella osalla hankkeita vain mainittiin erityishuomiota tarvitsevien ryhmän perustaminen.

Maahanmuuttajien liikuntamahdollisuuksien edistämistä tavoiteltiin 13 prosentissa hankkeista. Usein tämä tarkoitti pyrkimystä aktivoida maahanmuuttajia mukaan perustettaviin liikuntaryhmiin. Toiminnan tukena mainittiin usein muita julkisia tai kolmannen sektorin yhteistyötahoja, joiden avulla maahanmuuttajiin voisi saada parhaalla tavalla kontakteja. Myös maahanmuuttajien harrastuskustannuksia aiottiin madaltaa joissain hakemuksissa. Tulevaisuudessa liikunta voi olla maahanmuuttajien kotouttamisessa merkittävässä asemassa. Ainakaan vielä maahanmuuttajien huomioon ottaminen ei näyttäytynyt seuratuksi hakemuksissa merkittävässä roolissa.

Yksi seuratuista hakukriteereistä oli syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien edistäminen. ”Syrjäytymisvaara”-termiä viljeltiin hakemuksissa ahkerasti, ja hakemuksista sai käsityksen, että kaikki seurassa harrastamattomat koetaan usein syrjäytymisvaarassa oleviksi. Moni lapsi ja nuori kuitenkin liikkuu myös seuratoiminnan ulkopuolella tai harrastaa jotain muuta. Uuden liikuntaryhmän perustaminen ei siis automaattisesti edistä syrjäytymisvaarassa olevien liikuntaa. Arvioinnissa edellytettiin esimerkiksi konkreettista suunnitelmaa yhteistyöstä nuorisokodin tai muun lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevän yhteisön kanssa. Tällaisia tavoitteita esiintyi kahdeksassa prosentissa hakemuksia.

Tasa-arvoisten liikuntamahdollisuuksien edistäminen on yksi seuratuista painopisteistä. 14 prosentissa hankkeista suunniteltiin toteutettavan erityisiä tyttöjen liikuntamahdollisuuksia edistäviä toimia. Pojat saivat erityistä huomiota kolmessa prosentissa hankkeista. Usein oli kyse erityisesti tytöille tai pojille suunnatun liikuntaryhmän perustamisesta, jonka tavoitteena oli tasapainottaa seurassa harrastavien sukupuolijakaumaa. Joissain hankkeissa myös järjestettiin erityisiä tapahtumia tai muuta markkinointia houkuttelemaan lajin parissa vähemmistönä olevan sukupuolen edustajia mukaan toimintaan. Muiden vähemmistöryhmien liikunnan edistämistä käsiteltiin hakemuksissa hyvin niukasti.

KUVIO 7 Yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia liikuntamahdollisuuksia edistäviä hankkeiden tavoitteita.

Useimpien matalan kynnyksen liikuntaryhmien voidaan tulkita edistävän myös liikunnallista yhdenvertaisuutta. Tätä tavoitetta edistää muun muassa se, että osallistuminen on edullista ja helppoa. Yhdenvertaisuuden edistäminen ei kuitenkaan välttämättä ole matalan kynnyksen liikuntaryhmän perustamisen ensisijainen tavoite, vaan eräänlainen sivutuote esimerkiksi uusien jäsenien mukaan saamisen tai drop outin ehkäisyn rinnalla. Tästä syystä matalan kynnyksen liikunnan edistämistä esiteltiin raportissa omana kappaleenaan, vaikka sen voidaan tulkita liittyvän myös liikunnallisen yhdenvertaisuuden edistämiseen.

3.5 Vakiinnuttaminen ja muita hankkeiden tavoitteita

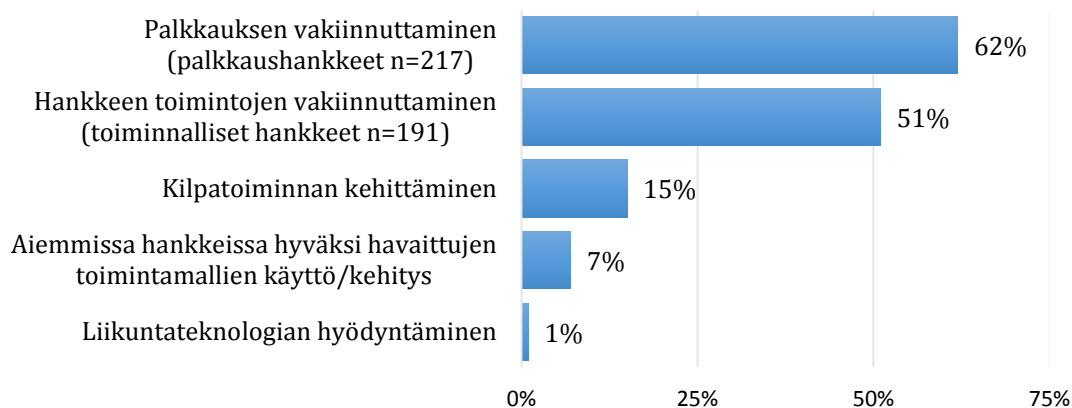
Hankkeen toimintojen vakiinnuttaminen on yksi seuratuista keskeisistä päämääristä. Seuratuista tarkoituksista on mahdollista seurata toiminnan kehittämisen asetettujen tavoitteiden mukaiseen suuntaan, jotta seura ja sitä kautta liikkujat hyötyisivät kehityksestä pitkällä aikavälillä. Hankkeiden toimintojen vakiinnuttamista seurojen omaksi toiminnaksi oli painotettu myös seuratuista hakuohjeissa.

Palkkaushakemuksista 62 prosentissa oli sisällytetty jonkinlainen suunnitelma palkkauksen vakiinnuttamiseen. Hyvin usein palkkauksen jatkamiseen tarvittavia varoja haettiin toiminnan laajentumisen myötä saatavien uusien jäsenien harrastus- ja jäsenmaksuista. Monessa hakemuksessa ei kuitenkaan esitetty selkeää laskelmaa siitä, kuinka monta uutta jäsentä tarvitaan, jotta palkkausta on mahdollista jatkaa. Usein palkattavan henkilön toimenkuvaan kuului sponsorien hankkiminen tai seuran muiden varainhankintamuotojen tehostaminen. Joissakin seuroissa kaavailtiin esimerkiksi hyvinvointipalvelujen tuottamista alueen yrityksille. Toimintamaksujen hillitty korottaminen mainittiin yhtenä vaihtoehtona, vaikka haku-kriteereissä mainittiin, ettei työntekijän palkkaaminen saa korottaa seuran jäseniltä kerättäviä harrastusmaksuja.

Toiminnallisista hankkeista 51 prosentissa oli suunnitelma hankkeen toimintojen vakiinnuttamiseksi. Suunnitelmat liittyivät perustettujen ryhmien vakiinnuttamiseen tai hankkeen avulla kehitettyjen toimintamallien jatkamiseen. Toisaalta

esimerkiksi koulutuksen kautta hankittu tietotaito jää seuran käyttöön myös hankkeen jälkeiselle ajalle. Samoin toiminnan kehittämistä varten mahdollisesti hankitut välineet kestävät usein hankekautta pidempään.

Muita hankehakemuksista luokiteltuja tavoitteita olivat kilpatoiminnan kehittäminen, aiemmissa hankkeissa hyväksi havaittujen toimintamallien käyttö tai kehitys ja liikuntateknologian hyödyntäminen (kuvio 8).

KUVIO 8 Toiminnan vakiinnuttamiseen liittyvät sekä muut hakemuksista luokitellut tavoitteet.

3.6 Yhteistyötahot

Yhteistyö eri tahojen kanssa voi vahvistaa hankkeen paikallista vaikuttavuutta. Yhteistyöverkostojen ja kumppanuuksien luominen oli myös hakukriteerien näkökulmasta hakemukselle eduksi. Yhteistyöverkostojen kehittäminen oli tavoitteena noin puolessa hakemuksista.

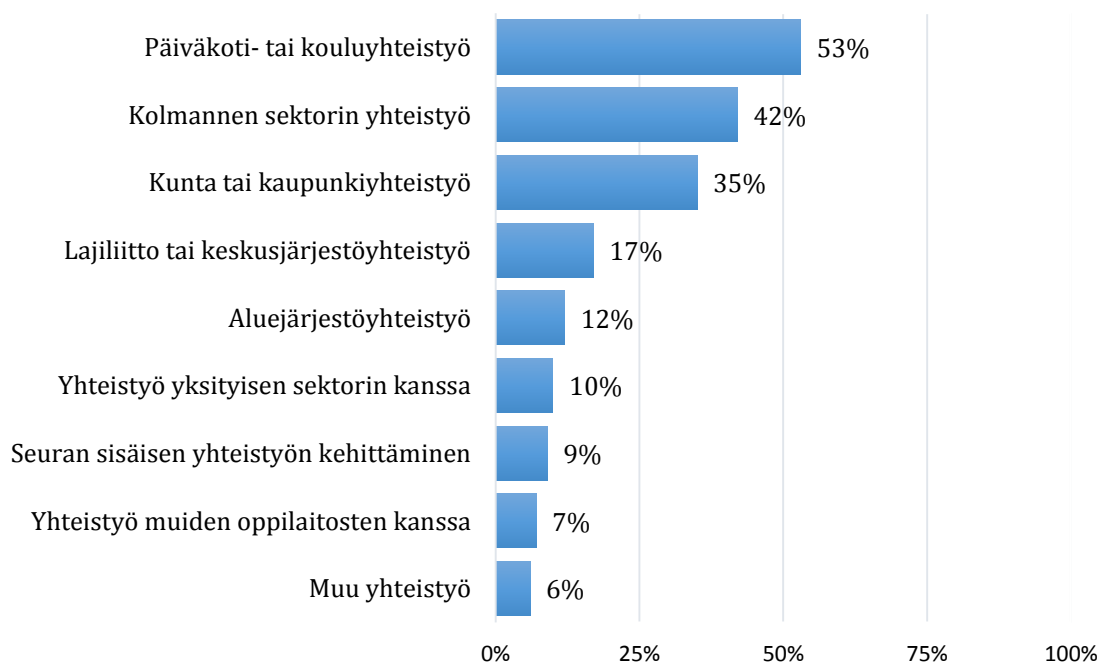
Hakemuksissa esiintyi useita erilaisia yhteistyötahoja ja -malleja, joista osa oli jo varmistuneita ja osa vasta suunnitteilla. Yhteistyötahoiksi mainittiin yleisimmin koulut ja päiväkodit, jotka esiintyivät 53 prosentissa hakemuksista (kuvio 9). Kouluyhteistyön määrä hankkeissa on kasvanut tasaisesti vuodesta 2013 lähtien, kun sekä vuonna 2014 että vuonna 2015 sen suosio kasvoi 10 prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna. Koulujen ja päiväkotien potentiaali alueen lasten ja nuorten tavoittamisessa on tunnustettu yhä paremmin. Hyvin tyypillisesti kouluyhteistyö tarkoitti iltapäiväkerhotoiminnan tai erilaisten tapahtumien järjestämistä alueen koulujen tiloissa. Yhteistyötä koulujen kanssa oli tarkoitus tehdä myös liikunnanopettajien kautta. Monella seuralla oli tavoitteena päästä osallistumaan koulujen liikuntatunneille esimerkiksi lajiesittelyjä järjestämällä. Oppilaita kutsuttiin kokeilemaan seuran lajeja liikuntatuntien yhteydessä myös seuran omille suorituspaikoille, kuten esimerkiksi golfkentille.

Yleisiä yhteistyötahoja olivat myös muut seuratai yhdistykset (42 %) sekä kunta (35 %). Kolmannen sektorin yhteistyö käsitti lähes aina yhteistoimintaa lähialueella toimivien urheiluseurojen kanssa. Palkkaushankkeissa työntekijä saattoi

esimerkiksi ottaa hoitaakseen kahden toisiaan lähellä toimivan saman lajin seuran valmennustyön. Myös muiden lajien seurojen kanssa tehtävä yhteistyö oli yleistä. Seurat saattoivat perustaa yhteisiä harrasteryhmiä tai toteuttaa valmentajavierailuja tai lajikokeiluja jäsenilleen. Esimerkiksi voimisteluseurat saattoivat toteuttaa osan muiden lajien seurojen oheisharjoittelusta. Kolmannen sektorin yhteistyö saattoi tarkoittaa myös erityisryhmien tavoittamista tukiyhdistysten kautta. Kunnan kanssa tehtävä yhteistyö tarkoitti usein erilaisten liikuntatapahtumien järjestämistä, joiden avulla tarjottiin alueen ihmisille liikuntamahdollisuuksia ja samalla markkinoitiin seuran toimintaa.

Muita mainittuja yhteistyötahoja olivat lajiliitto ja keskusjärjestö (17 %), liikunnan aluejärjestö (12 %), yksityinen sektori (10 %) ja muut oppilaitokset kuten ammattikorkeakoulut (7 %). Lajiliitoilta ja aluejärjestöiltä haettiin apua esimerkiksi koulutuksen muodossa. Yksityisen sektorin yhteistyö liittyi usein liikuntatiloihin, ja muista oppilaitoksista tavoiteltiin tyypillisesti esimerkiksi ryhmien ohjaajia. 36 seura-aikoi kehittää sisäistä yhteistyötään omien lajijaostojensa välillä toteuttamalla esimerkiksi yhteisöllisyyttä edistäviä tapahtumia tai mahdollistamalla jäsenille helppomman osallistumisen useamman jaoston toimintaan. Yksinkertaisimmillaan tämä tarkoitti esimerkiksi eri jaostojen harjoitusten järjestämistä eri aikoihin.

Varsinkin palkkaushankkeissa erilaisten yhteistyömahdollisuuksien etsiminen ja kehittäminen korostui. Kaikki edellä mainitut yhteistyötahot esiintyivät palkkaushankkeissa useammin kuin toiminnallisissa hankkeissa (liite 5). Usein palkatun henkilön tehtävä on kehittää ja laajentaa seuran yhteistyöverkostoa. Lisäksi hyvin tyypillisesti yhtenä palkkauksen vakiinnuttamiskeinona nähtiin kasvavan jäsenmäärän tuomat tulot, ja uusia jäseniä tavoiteltiin eri tahojen kanssa toteutetun yhteistyön avulla.

KUVIO 9 Yhteistyötahot hankesuunnitelmissa.

4 HARRASTAMISEN HINTA

Seuratuen päätavoite on laadukkaan liikuntatoiminnan mahdollistaminen mahdollisimman monelle kohtuullisin kustannuksin. Hankkeiden vaikutukset harrastamisen kustannuksiin ovat suuressa roolissa seuratukiprosessissa. Hakuohjeessa kehoitetaan huomioimaan, että seuratuen piirissä olevassa toiminnassa harrastuksen perustoiminnan hinnan ei tule ylittää 50 euroa kuukaudessa. Seuroista 86 prosenttia ilmoitti toimintansa täyttävän kyseisen kriteerin. Seuratukea suunniteltiin kohdistettavan toimintaan, jonka kuukausimaksu oli keskimäärin noin 28 euroa. Hakemuksista 14 prosentissa harrastamisen kuukausihintaa ei ollut määritelty tai se nousi 50 euroa suuremmaksi. Tällöin hankkeen toiminta kohdistui kustannusten alentamiseen esimerkiksi uusien edullisten harrasteryhmien perustamisen kautta. Perustoiminnalla tarkoitetaan viikoittaista liikunnan harrastamista, johon eivät kuulu kilpailut, kilpailumatkat tai leirit.

Seuratuen päätavoite näkyi hakemuksissa selvästi, ja harrastamisen kustannusten kasvu nähtiin uhkana lasten ja nuorten liikunnan harrastamiselle. Kustannusten hillitseminen oli tavoitteena 47 prosentissa hankkeista. Hanke luokiteltiin kyseiseen kategoriaan, jos sen toimintojen avulla pyrittiin estämään harrastamisen kustannusten kasvua tai jopa laskemaan niitä esimerkiksi luomalla uutta aiempaa edullisempaa toimintaa kuten harrasteryhmiä. Harrastamisen kustannuksia hillittiin myös välillisesti esimerkiksi hankkimalla liikuntavälineitä jäsenien käyttöön. Varsinkin kalliita ja erityisiä välineitä sisältävissä lajeissa kuten mäkihyppäyssä lainavarusteiden avulla voidaan merkittävästi alentaa osallistumiskustannuksia ja sitä kautta madaltaa myös osallistumiskynnystä. Harrastusvälineiden tai kaluston hankkimiseen oli varattu varoja 46 prosentissa hankkeista. Käytäntö oli yleinen varsinkin toiminnallisissa hankkeissa (59 %). Toiminnallisissa hankkeissa tuki pystytettiin kohdistamaan hyvinkin tarkasti ryhmien perustamiseen tai välinehankintoihin.

Myös palkkaushankkeissa harrastamisen kustannuksiin pyrittiin vaikuttamaan monipuolisesti. Palkattavan työntekijän aikaansaama toiminnan laajentuminen nähtiin usein ratkaisuna sekä palkkauksen vakiinnuttamiseen että harrastuskustannusten pienentämiseen. Kasvavat jäsenmäärät tuovat toimintaan tulojen lisäksi myös kuluja, joiden vaikutus on hyvä huomioida.

Palkattavan työntekijän toivottiin usein myös tehostavan seuran varainhankintaa. Joillain seuroilla oli myös varainhankintaan selvä suunnitelma, minkä voi olettaa helpottavan palkattavan työtä. Toisaalta tehostunut varainhankinta saattaa usein kohdistua lasten liikunnan kustannuksien sijasta lähinnä työntekijän oman palkan kattamiseen. Työntekijän tehtävän ei tulisi olla rahan hankkiminen vain omaa palkkaansa varten. Jos toiminnan laajentuminen ei esimerkiksi paikallisten olosuhteiden vuoksi mahdollista täysipäiväisen työntekijän palkkaamista, voi tällaisessa tilanteessa osa-aikaisen palkkaaminen olla järkevämpää. Lähtökohtaisesti varainhankinnan tehostamisen tulisi tarkoittaa esimerkiksi talkootöiden etsimistä tai muita keinoja, joilla joukkueet tai ryhmät voivat itse omalla toiminnallaan alentaa

harrastuskustannuksiaan. Sponsorien saaminen on yhä haastavampaa yleisen taloudellisen tilanteen vuoksi. Varainkeruussa on oltava innovatiivinen, koska pelkääntään pyytämällä tukea saa yhä harvemmin. Esimerkki oivasta varainhankintamuodosta oli erään seuran myymä etukortti, jolla sai useista paikallisista yrityksistä etuja. Tämän tyyppisellä yhteistyöllä seurat voivat saada lisää tuloja, ja paikalliset yritykset voivat saada konkreettista hyötyä sitoutuneempien asiakkaiden kautta.

Joissain hankkeissa harrastamisen kustannuksia pyrittiin pienentämään kohdentamalla seuratukea suoraan tilavuokriin tai muihin pakollisiin kuluihin. Kyseistä toimintaa voidaan pitää eräänlaisena tekohengityksenä, mikä alentaa harrastamisen hintaa vain hetkellisesti. Pitkällä tähtäimellä seuratuon kohdistaminen suoraan harrastusten kustannuksiin on vaikutukseltaan suhteellisen heikkoa. Seurojen on järkevämpää pyrkiä hillitsemään kustannuksia toiminnan kehittämisen kautta. Joissain hakemuksissa harrastamisen kustannuksia pyrittiin leikkaamaan myöntämällä tarvittaessa vähävaraisille vapaapaikkoja ryhmiin.

Lasten ja nuorten harrastamisen kokonaiskustannukset muodostuvat useiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta, kuten seuran toiminnan laajuudesta, seuran palkattujen ja vapaaehtoisten työpanoksesta, seuran tarjoamista lajeista ja toimintaympäristöstä. Seuratuen avulla voidaan vaikuttaa ensisijaisesti seuran toimintaan liittyviin asioihin ja ehkäistä harrastamisen kustannusten nousua sitä kautta. On kuitenkin kustannuksia, joihin vaikuttaminen on seurojen kannalta hyvin vaikeaa tai mahdotonta. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi tilavuokrien hintojen nousu. Harrasteryhmien osalta on järkevää miettiä, onko seuran toiminnassa mahdollista käyttää enemmän edullisia tai jopa ilmaisia tiloja kuten urheilukenttiä tai lähiliikunta- paikkoja. Harrastusryhmien osallistujille sosiaalinen yhteenkuuluvuus voi olla lajin oikeaoppisten sääntöjen mukaan harrastamista tärkeämmässä roolissa. Tällöin seuran on mahdollista tarjota liikunnallisia elämyksiä hyvin monipuolisesti, innovatiivisesti ja ennen kaikkea edullisesti.

5 HAKEMUKSISTA JA HANKESUUNNITELMISTA

Tässä raportissa esitellään ja arvioidaan seuratuken saaneiden seurojen hankesuunnitelmia. Hankkeessa kentällä tapahtuva työ pohjautuu suunnitelmaan, ja laadukkaampi suunnittelu edesauttaa hankkeen toteuttamista ja onnistumista. On tärkeää huomata, että laadukkaampi hakemusten laadinta tarkoittaa yleensä selkeämpää toimintasuunnitelmaa. Kaikki mahdollinen kehitystyö on tärkeää, sillä onnistuneet hankkeet johtavat parempaan liikuntaan lapsille ja nuorille.

Yleisesti hakemukset olivat monipuolisesti laadittuja. Seuratuen laajat ja vapaahkot hakukriteerit mahdollistavat seuran kehittämisen monin eri tavoin, mikä on liikunnan ja seurojen erilaisuuden vuoksi järkevää. Seuratuen joustavuus mahdollistaa seurojen kehittämisen niiden omista lähtökohdista käsin. Samalla tukea hakeville seuroille jää paljon vastuuta oman toimintaympäristön tunnistamisesta. Lyhyiden hankkeiden suunnittelun sijasta seuran olisi lähtökohtaisesti pohdittava, miten se voisi toimia ympäristössään mahdollisimman hyvin *ilman* ulkopuolista tukea. Seuran tulee tunnistaa lähtötilanteensa ja arvioida realistisesti ympäristönsä mahdollistama seuratoiminnan laajuus tulevaisuudessa. Kun edellä mainitut ehdot täyttyvät, voi seuratuki auttaa toiminnan laajentamisessa ja kehittämisessä seuraavalle tasolle.

Seuratuen hakukriteerit ja tuen vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet ovat monipuoliset, mutta jokaisen hankkeen ei tarvitse tavoitella kaikkien asetettujen tavoitteiden täyttämistä. Osassa hakemuksista tavoitteita oli niin paljon, että niiden kaikkien saavuttaminen voi osoittautua hyvin vaikeaksi. Seurojen kannalta kehitystyössä voi olla järkevämpää keskittyä muutamaan selkeään tavoitteeseen ja tavoitteita tukeviin toimenpiteisiin. Tällöin toiminnan suunta on paremmin selvillä, jolloin voimavarojen keskittäminen helpottuu ja hankkeen onnistumismahdollisuudet paranevat.

Sähköisen järjestelmän kautta tapahtuva seuratuen hakeminen voisi ohjata hakemuksia selkeämpiin tavoitteisiin ja toiminnan suuntaamiseen. Tällöin olisi helpompi rajoittaa hakemusten pituutta, ja seurojen olisi keskityttävä olennaiseen hakemusta kirjoittaessaan. Hakemusten pituuden rajoittaminen ei vaikuta hankkeiden toteuttamiseen käytännössä, mutta auttaa sekä seuratoimijoita että hakemusten käsitteijöitä hahmottamaan hankkeen toimintaa ja tavoitteita nykyistä selkeämmin.

Jo suunnitteluvaiheessa on tärkeää luoda selkeät mittarit tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi. Mittarit selkeyttävät hankkeen tavoitteita ja auttavat hankkeen toteuttamisessa. Esimerkiksi palkkaushankkeissa palkkauksen vakiinnuttamisen mahdollistamiseen tähdättiin usein uusien jäsenien kautta saaduilla lisätuloilla. Harvemmissa hakemuksissa sen sijaan oli selkeä laskelma siitä, miten monta uutta jäsentä toimintaan tarvitaan muun varainkeruun ohella. Selkeiden ja mitattavien tavoitteiden avulla toimintaa voidaan arvioida sen toteutusvaiheessa ja sopeuttaa tavoitteita toimintaan jatkuvasti.

Palkkaushankkeissa seurojen ottama taloudellinen riski on usein toiminnallisia hankkeita suurempi. Palkkaus on merkittävä kuluerä ja muutos seuran toiminnassa. Parhaimmillaan seuratuki helpottaa tämän muutoksen toteuttamista, mutta toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun merkitys korostuu. Kaikki seurat eivät saa hakemaansa avustusta täysimääräisenä. Seurojen on sopeutettava hankkeensa toiminnot saamansa tuen suuruuteen nähden sopivaksi. Vuosina 2014 ja 2015 tukea myönnettiin maksimissaan kaksivuotisille hankkeille, joten seurojen on myös pystyttävä laajentamaan toimintaansa palkkauksen jatkamisen edellyttämälle tasolle suhteellisen nopeasti, mikä tulee ottaa huomioon hankesuunnitelmaa laadittaessa.

Hankkeen onnistumisen kannalta jo suunnitteluvaihe on siis tärkeä. Näin ollen hakemusten sparrauksen merkitys korostuu. Seura itse tuntee toimintansa ja mahdollisuutensa luonnollisesti parhaiten, mutta ulkopuolinen asiantuntija voi auttaa seuraa kirkastamaan hankkeiden tavoitteita. Sparrauksen avulla on myös mahdollista jakaa hyväksi havaittuja ideoita esimerkiksi eri lajien seurojen kesken.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Vuonna 2015 seuratukea jaettiin 408 urheiluseuran toiminnan kehittämiseen yhteensä 4 375 000 euroa. Yksittäinen tukisumma vaihteli 1 500 ja 30 000 euron välillä. Keskimääräinen tuki yhdelle hankkeelle oli noin 10 700 euroa. Tuen jakamisen tavoitteena on mahdollistaa laadukas liikunnan harrastaminen mahdollisimman monelle kohtuullisin kustannuksin. Tukea saaneet seurat aikoivat kehittää toimintaansa joko toiminnallisoin keinoin tai työntekijän palkkauksen avulla. Seuratuen päätavoitteet näkyivät hakemuksissa yleisimpien tavoitteiden ollessa uusien harrastajaryhmien perustaminen, seuran toimijoiden kouluttaminen, seuran jäsenmäärän kasvattaminen ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien edistäminen.

Seurat pyrkivät kehittämään erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia kilpatoiminnan sijaan. Harrastetoiminta nähtiin seurojen elinvoimaisuuden kannalta merkittävänä tekijänä, mikä viestii myös toimintakulttuurin muutoksesta. Vapaaehtoiset seuratoimijat ovat edelleen todella tärkeä voimavara seuroille, ja heidän toimintaansa pyrittiin vahvistamaan esimerkiksi kouluttamisella. Koulutuksen kautta seuraan saatu tietotaito on usein käytettävissä hankkeen jälkeenkin. Voidaan kuitenkin kärjistetysti pohtia: riittäisikö harrasteryhmien ohjaamiseen perustason ohjaajakoulutus vai tarvitaanko siihen virallinen valmentajatutkinto?

Vapaaehtoisten rekrytoiminen ja sitouttaminen on entistä vaikeampaa, ja seurojen voisikin olla järkevää edistää toimintaansa tarjoamalla matalan kynnyksen liikunnan ohella matalan kynnyksen vapaaehtoistoimintaa, johon on helppoa osallistua. Monen seuran tavoitteena oli aktivoida nuoria liikkujia mukaan myös muihin tehtäviin, esimerkiksi ohjaajiksi. Tavoite on hyvä, sillä sen avulla voidaan ehkäistä myös nuorten harrastamisen lopettamista.

Seuratuen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten liikuntaa, ja toteutuessaan tuetut hankkeet toteuttavat tavoitetta hyvin monipuolisesti. Ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa tapaa kehittää seuratoimintaa, vaan jokaisen seuran tulee toimia omista lähtökohdistaan käsin. Hankesuunnitelmien monipuolisuus ilmentää hyvin myös seurojen toimintakentän monipuolisuutta. Seuratuki mahdollistaa erilaisten toimintamallien kokeilun, ja parhaassa tapauksessa avoimen yhteistyön avulla hyväksi havaitut toiminnot siirtyvät seurakentällä seuralta, toiminta-alueelta ja lajilta toiselle edistäen samalla merkittävästi lasten ja nuorten yhdenvertaista liikunnan harrastamista eri puolilla Suomea.

LÄHTEET

- Lehtonen, K., Paukku, J., Hakamäki, M. & Laine, K. 2014. *Seuratuki 2013. Haku- ja jakoprosessin arviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 286. Saatavilla www-muodossa: www.likes.fi/filebank/946-Seuratuki2013.pdf.
- Isosomppi, S. 2014. *Seuratuki 2014. Tuettujen hankkeiden hakemusarviointi*. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 291. Saatavilla www-muodossa: www.likes.fi/filebank/1388-Seuratukiraportti2014.pdf.
- OKM 2014a. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Seuratoiminnan kehittämistuki. Hakuohje vuodelle 2015. [http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset liitteet/Seuratuki 2015 hakuohjeet final.pdf](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset_liitteet/Seuratuki_2015_hakuohjeet_final.pdf). [Viitattu 24.9.2015].
- OKM 2014b. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Seuratoiminnan kehittämistuki. Myöntölista 2014. [www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/seuratuki/Seuratuki 2014.pdf](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/seuratuki/Seuratuki_2014.pdf). [Viitattu 22.10.2015].
- OKM 2015a. Seuratoiminnan kehittämistuki. Myöntölista 2015. [www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset liitteet/Myxntxlista FINAL 2015.pdf](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset_liitteet/Myxntxlista_FINAL_2015.pdf). [Viitattu 16.10.2015].
- OKM 2015b. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tuki lyhytaikaiseen työllistämiseen liikunnan hankkeille. [www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset liitteet/Tyxllisyshankkeet2015.pdf](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset_liitteet/Tyxllisyshankkeet2015.pdf). [Viitattu 22.11.2015].
- Tilastokeskus 2015. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. Väestö/Väestörakenne. [pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=060 vaerak tau 107&path=../data-base/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi](http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=060_vaerak_tau_107&path=../data-base/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi). [Viitattu 24.9.2015]

LIITTEET

LIITE 1 Seuratukea vuonna 2015 saaneet seurat, seurojen kotikunnat, lajit, hanketyyppi (P=palkkaus, T=toiminnallinen tuki), yhteishankkeissa seurojen määrä sekä suunniteltu / toteutettu päiväkot-/kouluyhteistyö (x=on yhteistyötä).

Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanketyyppi	Seurojen määrä yhteishankkeissa	Päiväkotikoulu-yhteistyö
Akaa	Hiisi-Golf	Golf	T		
Alajärvi	Alajärven Ankkurit	Pesäpallo	P		x
Alajärvi	Järviseudun Pallokerho	Jääkiekko	P		x
Asikkala	Asikkalan Raikas	Telinevoimistelu, hiihto, suunnistus, lentopallo, perusliikunta, yleisurheilu, koripallo, parkour	P	2	
Espoo	Esbo Idrottsförening	Yleisurheilu, voimistelu	P		x
Espoo	Esbo Skytteförening	Ammunta	T		x
Espoo	Espoo Squash Rackets Club	Squash	P		x
Espoo	Espoon Akilles	Suunnistus	T		
Espoo	Espoon Hiihtoseura	Hiihto	P		x
Espoo	Espoon Kiekkoseura / Ringette	Ringette	P		x
Espoo	Espoon Pesis	Pesäpallo	P		x
Espoo	Espoon Telinetaiturit	Telinevoimistelu	T		
Espoo	F.C. Kasiysi Espoo	Jalkapallo	T		x
Espoo	Kaukalahden voimistelu- ja urheiluseura Pyrintö	Jalkapallo	T		x
Espoo	Leppävaaran Pallo	Jalkapallo	T		x
Espoo	Leppävaaran Pyrintö	Koripallo	T		x
Espoo	Pohjois-Espoon Ponsi	Jalkapallo, salibandy	P		x
Espoo	Pöytätennis Espoo	Pöytätennis	T		
Espoo	Robin Hood	Jousiammunta	P		x
Espoo	Tapiolan Honka	Koripallo	P		
Espoo	Tapion Sulka	Sulkapallo	T		
Espoo	Tuomarilan Urheilijat	Salibandy	T		
Eura	Euran Pallo	Jalkapallo	P		x
Eura	Euran Raiku		T		
Forssa	Forssan Jalkapalloklubi	Jalkapallo	P		
Forssa	Forssan Suupparit Fo-Su	Salibandy	P		x
Hamina	Haminan Palloilijat	Pesäpallo	P		x
Hamina	Summan Ponnistus	Pesäpallo	P	9	
Heinola	Heinolan NMKY	Koripallo	P		x
Helsinki	BMX Helsinki	BMX-Pyöräily	P		x
Helsinki	Drumsö Idrottskamrater Dicken	Käsipallo	T		x
Helsinki	East Side Sailing Team	Purjehdus, perusliikunta	T	13	x

LIITE 1 (jatkoa)

Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Helsinki	FC Kontu	Jalkapallo	P		x
Helsinki	Grankulla Bowlare	Keilailu	P	2	x
Helsinki	Habda	Miekkailu	T		x
Helsinki	Helsingfors Simsällskap	Uinti	P		
Helsinki	Helsingin Invalidien Yhdistys	Perusliikunta	P	3	x
Helsinki	Helsingin Kisa-Veikot	Yleisurheilu	T		
Helsinki	Helsingin Kuurojen Urheiluseura HERO	Perusliikunta	T		
Helsinki	Helsingin Luistinkiittäjä	Luistelu	P		
Helsinki	Helsingin Luistinklubi	Taitoluistelu	P		
Helsinki	Helsingin Miekkailijat	Miekkailu	P		x
Helsinki	Helsingin Nuorten Mies- ten Kristillinen Yhdistys	Lukkopaini, ju-jutsu, Taekwondo	T		x
Helsinki	Helsingin Palloseura ry	Jalkapallo	P		x
Helsinki	Helsingin Suunnistajat	Suunnistus	P		
Helsinki	Helsingin Taekwondo- seura	Taekwondo	P	2	x
Helsinki	Helsingin Uimarit	Uinti	T		
Helsinki	Helsinki Ringette	Ringette	P		x
Helsinki	Helsinki Wolverines	Amerikkalainen jalkapallo, lippupallo	P		x
Helsinki	HIFK-Friidrott	Yleisurheilu	P		x
Helsinki	Jokerit Salibandy	Salibandy	P		x
Helsinki	Käpylän Urheilijat	Tanssi, shakki, salibandy, perusliikunta	T		
Helsinki	Käpylän Voimistelijat	Voimistelu	T		
Helsinki	Laajasalon Palloseura	Jalkapallo	T		x
Helsinki	Malmin Palloseura	Jalkapallo	P		
Helsinki	Marjaniemen Purjehtijat	Purjehdus	P	2	x
Helsinki	Pallokerho-35	Jalkapallo	T		x
Helsinki	Pohjois-Haagan Urheilijat FC POHU	Jalkapallo	P		
Helsinki	PuMa-Volley	Lentopallo	P	2	
Helsinki	Roihu	Pesäpallo, perusliikunta	P		
Helsinki	SalibandySeura Viikingit	Salibandy	P		x
Helsinki	SAPA	Jalkapallo	T		x
Helsinki	SATA-Tennis	Tennis	T		x
Helsinki	Suomalainen Voimisteluseura	Voimistelu	P	2	
Helsinki	Suomen Taitovoimistelu Klubi	Telinevoimistelu	T		x

LIITE 1 (jatkoa)

Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Helsinki	Tapanilan Erä ry / salibandy	Salibandy	P		x
Helsinki	Uimahyppöseura Tiirat	Uimahyppy	T		x
Helsinki	Voimistelu- ja urheiluseura Elise	Voimistelu	P		
Helsinki	Voimistelu- ja Urheilu- seura Pakilan Visa	Koripallo, perusliikunta	T		
Helsinki	Yatagarasu ry	Aikido	T		
Hollola	Pelicans 2000 Hollola	Jääkiekko	P		x
Hollola	Salpis	Lentopallo	T		x
Hyvinkää	Hyvinkää Falcons	Amerikkalainen jalkapallo, lippupallo	T		x
Hyvinkää	Hyvinkää Ringette	Ringette	P	2	
Hyvinkää	Hyvinkään Seudun Urheilijat	Yleisurheilu	T		
Hyvinkää	Hyvinkään Voimistelu ja Liikunta	Joukkuevoimistelu, perusliikunta	P	3	
Hämeenkyrö	Kyrös-Rasti	Suunnistus	T		
Hämeenlinna	Hockeyteam -85	Maahockey	P		x
Hämeenlinna	Hämeenlinnan Jalkapalloseura	Jalkapallo	P		
Hämeenlinna	Hämeenlinnan Uimaseura	Uinti	T		
Hämeenlinna	Tawast Alpine Racing Team	Alppiihito	T		
Hämeenlinna	Vanajaveden Vesikot	Melonta, soutu	P		x
Iisalmi	Iisalmen Naisvoimistelijat	Voimistelu, cheerleading, tanssi, parkour, perusliikunta	P		x
Imatra	Imatran Golf	Golf	T		x
Imatra	SK Vuoksi	Suunnistus	P	4	x
Janakkala	Janakkalan Jana	Yleisurheilu	T		
Janakkala	Salibandy Club Urbans	Salibandy	P		
Joensuu	Jippo-juniorit	Jalkapallo	P	2	
Joensuu	Joensuu ry	Lentopallo, jalkapallo	P	2	
Joensuu	Joensuu Liitokiekko	Frisbeegolf	T		x
Joensuu	Joensuu mawashi	Karate	T		x
Joensuu	Joensuun Kataja	Perusliikunta	T	11	
Joensuu	Joensuun Maila	Pesäpallo	P		x
Joensuu	Joensuun Voimistelu ja Liikunta	Telinevoimistelu, teamGym, cheerleading	T		
Joensuu	Kalevan Rasti	Suunnistus	P		
Joensuu	Karelia Golf	Golf	T		
Joensuu	Karjalan Tennis	Tennis	P		

LIITE 1 (jatkoa)

Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Joensuu	Pohjois-Karjalan Liiga- Riento	Lentopallo	P		x
Jyväskylä	Happee	Salibandy	P		x
Jyväskylä	Harjun Voima Jyväskylä	Paini	P		x
Jyväskylä	Huhtasuon Hiihto 2000	Hiihto	P		x
Jyväskylä	Jaguars Spirit Athletes	Cheerleading	T		
Jyväskylä	Jigotai	Judo	P		
Jyväskylä	JJK Juniorit	Jalkapallo	T		
Jyväskylä	JPS Juniorit	Jääpallo	P		
Jyväskylä	JYP Juniorit	Jääkiekko	T		
Jyväskylä	Jyväskylän Hiihtoseura	Hiihto, mäkihyppy, yhdistetty	T		
Jyväskylä	Jyväskylän Kenttäurheilijat	Yleisurheilu	P		
Jyväskylä	Jyväskylän Naisvoimistelijat	Voimistelu	T		
Jyväskylä	Jyväskylän Pallokerho	Jalkapallo	T		x
Jyväskylä	Jyväskylän Pyöräilyseura	Pyöräily	P		x
Jyväskylä	Jyväskylän Sulkapallo- seura	Sulkapallo	P		x
Jyväskylä	Jyväskylän Taitoluistelu- seura	Taitoluistelu	T		
Jyväskylä	Jyväskylän Voimistelijat-79	Voimistelu	P		x
Jyväskylä	Jyväslentis	Lentopallo	T		
Jyväskylä	Jyvässeudun Ratsukot	Ratsastus, perusliikunta	T		
Jyväskylä	O2-Jyväskylä	Salibandy	P		
Jyväskylä	Palokan Naisvoimistelijat	Voimistelu	P		
Jyväskylä	Palokan Riento	Jalkapallo	P		x
Jyväskylä	Parkour Oppimiskeskus	Parkour	P		
Jyväskylä	Tepika	Tanssi	T		x
Jyväskylä	Tikkakosken Voimistelu- ja Liikuntaseura	Perusliikunta, tanssi	P		x
Jyväskylä	Vaajakosken Kuohu	Voimistelu, paini	T		
Jämsä	Kaipolan Vire ry	Yleisurheilu, hiihto	T		
Jämsä	Voimistelu ja urheilu- seura Koskenpään Kiri	Perusliikunta	T		x
Järvenpää	Blues Volley	Lentopallo	T		
Järvenpää	Järvenpään Palloseura	Jalkapallo	T		x
Järvenpää	Järvenpään Squash Klubi	Squash, tennis, pöytäten- nis, racketball, sulkapallo	T	2	x
Järvenpää	Järvenpään Taitoluistelijat	Taitoluistelu	T		
Järvenpää	Järvenpään Uintiklubi	Uinti	P		
Järvenpää	Järvenpään Voimailijat	Paini	P		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Järvenpää	Järvenpään Voimistelijat	Voimistelu	T		
Järvenpää	Kinnarin Pesis 2006	Pesäpallo	T		x
Järvenpää	Tuus-Melojat	Melonta	T		
Kaarina	Kaarinan Nappulat	Jalkapallo	T	2	x
Kaarina	Kaarinan Taitoluistelijat	Taitoluistelu	T		
Kaarina	Sulkaapalloseura Clear	Sulkaapallo	P		x
Kaarina	Ura Basket	Koripallo	P		x
Kajaani	Kainuun Urheilu- sukeltajat	Sukellus	T		
Kajaani	Kajaanin Elo	Voimistelu	T		
Kajaani	Kajaanin Haka	Jalkapallo	P		
Kajaani	Kajaanin Juntta	Paini	P		
Kajaani	Kajaanin Pallokerho	Pesäpallo	P	6	x
Kangasala	FC Kangasala	Jalkapallo, futsal	P		x
Kangasala	Kangasalan Urheilijat KU-68	Perusliikunta, salibandy, yleisurheilu	P		
Kangasala	Lentopalloseura Kangasala	Lentopallo	P		
Kangasala	Uimaseura Kangasalan Kuohu	Uinti	P		x
Kangasniemi	Puulan Veneseura	Purjehdus	P		
Kankaanpää	Kankaanpään Urheilijat	Perusliikunta	T		x
Kankaanpää	Kankaanpään Voimailijat	Painonnosto, voimanosto	T		x
Karkkila	Karkkilan Pojat	Lentopallo	T		x
Karvia	Karvian Kiri	Painonnosto	T		
Kauhajoki	Kauhajoen Karhu	Koripallo, perusliikunta	P		x
Kauhava	Härmän Siskot	Telinevoimistelu	P		
Kauniainen	Grankulla gymnastik- förening	Voimistelu	T		x
Kauniainen	GriFk Fotboll	Jalkapallo	T		
Keitele	Voimistelu- ja urheilu- seura Keiteleen Kunto	Yleisurheilu	T		
Kemi	Kemin Into	Perusliikunta	T		
Kemijärvi	Kemijärven Kiekko	Jääkiekko	P		x
Kempele	Kempeleen Pyrintö / Uintijaosto	Uinti	T		
Kerava	Enjalan Ratsastajat	Ratsastus, perusliikunta	T		
Kerava	Keravan Urheilijat / Soutujaosto	Soutu	T		x
Keuruu	Keupa Hockey Team	Jääkiekko	P		x
Keuruu	Keurusjumpa	Voimistelu	P		x
Kirkkonummi	AC Kirkkonummi - ACK	Jalkapallo	T		
Kirkkonummi	FC WILD	Jalkapallo	P		
Kirkkonummi	Gladius Kirkkonummi	Uinti	P		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkotit/ koulu- yhteistyö
Kirkkonummi	Kirkkonummen Urheilijat	Voimistelu, parkour, kori- pallo, tanssi, perusliikunta	P		x
Kirkkonummi	Kyrksläatts Idrottsförening	Käsipallo	P		x
Kirkkonummi	Masalan Kisa	Jalkapallo	P		x
Kirkkonummi	Veikkolan Veikot	Kuntosali	T		
Kirkkonummi	Voimistelu- ja Urheilu- seura Jokelan Kisa	Jalkapallo	P		x
Kitee	Kiteen Pallo -90	Pesäpallo	P		
Kittilä	Levi Ski Club ry	Alppihiihto	T		
Kiuruvesi	Kiuruveden Teräs	Perusliikunta	T		
Kiuruvesi	Kiuruveden Urheilijat	Yleisurheilu	P		x
Kokemäki	Kokemäen Fk-kerho	Karting	P		
Kokkola	Gamlakarleby Bollklubb	Jalkapallo	P		x
Kokkola	Kokkolan Golf - Gamla- karleby Golf ry	Golf	T		x
Kolari	Kolarin Työväen Urheilijat	Jääkiekko	T		
Kontiolahti	Kontiolahden Urheilijat	Hiihto, ampumahiihto, perusliikunta	P		x
Kontiolahti	Lehmo Balls - 96	Salibandy	P		
Koski	Kosken Kaiku	Lentopallo	T		
Kotka	Karhulan Katajaiset	Yleisurheilu	P		
Kotka	Kotkan Nappulat	Jalkapallo	P		x
Kotka	KTP-Koripallo	Koripallo	P	3	x
Kouvola	Kouvolan Hiihtoseura	Alppihiihto, hiihto, mäkihyppy, ampumahiihto	T		x
Kouvola	Kouvolan Jenkkipallo	Amerikkalainen jalkapallo, lippupallo	P	2	
Kouvola	Kouvolan Latu	Luontoliikunta	T		
Kouvola	Kouvolan Squash-Seura	Squash	T		x
Kouvola	Kouvolan Suunnistajat	Suunnistus	P		x
Kouvola	Kouvot	Koripallo	T		
Kuopio	Kallan Melojat	Melonta, soutu	T		
Kuopio	Kuopio Steelers	Lippupallo	T		x
Kuopio	Kuopion Luisteluseura	Taitoluistelu, muodostelmaluistelu	P		
Kuopio	Kuopion Miekkaajat	Miekkailu	T		x
Kuopio	Kuopion Reipas	Yleisurheilu	P		x
Kuopio	Kuopion Reippaan Voimistelijat	TeamGym, telinevoimiste- lu, joukkuevoimistelu, tanssillinen voimistelu, kilpa-aerobic, rytminen voimistelu	P		
Kuopio	Kuopion Tennisseura	Tennis	P		x
Kuopio	Kuopion Uimaseura	Uinti	P		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Kuopio	Nilsin Liikuntakerho LIIKE	Perusliikunta	T		x
Kuopio	Pallokissat Kuopio	Jalkapallo	P		x
Kuopio	Puijo Wolley Juniorit	Lentopallo	P		x
Kuopio	Puijon Hiihtoseura / mäkijaosto	Hiihto, mäkihyppy, yhdistetty	P	2	
Kuopio	Tarinagolf	Golf	P		x
Kuortane	Kuortane Golf	Golf	T	3	x
Kuortane	Kuortaneen Kunto	Yleisurheilu, perusliikunta	P		
Kurikka	Lakeuden Taito- voimistelijat	Akrobatia	T		
Kuusamo	Kuusamon nais- voimistelijat	Voimistelu	T		
Köyliö	Köyliön Lallit	Pesäpallo	T		x
Lahti	Keilailuseura Bay	Keilailu	T		x
Lahti	Kiekkoreipas	Jääkiekko	T		
Lahti	Lahden Hiihtoseura	Hiihto, mäkihyppy, yhdistetty	T		
Lahti	Lahden Purjehdusseura	Purjehdus	P		x
Lahti	Lahden Verkkopalloseura	Tennis	P		x
Lahti	Viipurin Reipas	Voimistelu, teline- voimistelu, teamGym	P		
Laitila	Laitilan Jyske	Jalkapallo	T		x
Lappeenranta	Catz Lappeenranta	Koripallo	P		x
Lappeenranta	FC LaPa	Jalkapallo	T		x
Lappeenranta	Lappeenrannan NMKY	Koripallo	T		
Lappeenranta	Lappeenrannan Tennis- seura	Tennis	P	2	x
Lappeenranta	Lappeenrannan Uimarit	Uinti	T		
Lappeenranta	Saimaan Pallo - SaiPa	Jääkiekko, perusliikunta	T		
Lapua	Lapuan Virkiä / Pesäpallojaosto	Pesäpallo	P		x
Lapua	Lapuan Virkiä / Suunnistusjaosto		T		
Lempäälä	Lempäälän Tennisseura	Tennis	T		x
Leppävirta	Leppävirran Viri	Lentopallo, pesäpallo	T		
Lieksa	Lieksan Taitoluistelijat	Taitoluistelu	T		x
Lieto	Littoisten Työväen Urheilijat	Lentopallo, jalkapallo, yleisurheilu, perusliikunta, frisbeegolf, joukkuevoimis- telu, haavipallo, hiihto, voimistelu	P		x
Liminka	Limingan Kiekko	Jääkiekko	P		x
Liminka	Limingan Niittomiehet	Hiihto	T		
Liperi	Ylämyllyn Yllätys	Jalkapallo	P		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Lohja	Lohjan Pallo	Jalkapallo	T		x
Lohja	Lohjan Purjehtijat	Purjehdus	T		
Lohja	Voimisteluklubi Lohja	Voimistelu	P		x
Loimaa	Loimaan Korikonkarit	Koripallo	P		x
Loviisa	Loviisan Liikuntaseura	Ryhmäliikunta, voimistelu	T		x
Mikkeli	Anttolan Urheilijat	Suunnistus	T		
Mikkeli	Mikkelin alueen harrasteliigat	Jalkapallo, jääkiekko, salibandy, perusliikunta	P		
Mikkeli	Mikkelin Kilpa-Veikot	Yleisurheilu	P		x
Mikkeli	Mikkelin Nyrkkeilijät	Nyrkkeily	T		x
Mikkeli	Mikkelin Uimaseura	Uinti	P		
Mikkeli	Porrassalmen Urheilijat	Jalkapallo	T		x
Muurame	Muuramen Syke	Voimistelu, tanssi, cheerleading, peruslii- kunta, telinevoimistelu	P		
Muurame	Muuramen Yritys	Salibandy, jalkapallo, yleisurheilu	P		x
Mynämäki	Mynämäen Vesa	Pesäpallo	T	2	x
Mäntsälä	Mäntsälän Urheilijat	Koripallo, lentopallo, hiihto, jalkapallo, ammunta, suunnistus, yleisurheilu, pyöräily	P		x
Naantali	Aurinko Golf	Golf	T		x
Naantali	Copperhill Curling Club	Curling	T		x
Nurmijärvi	Klaukkalan Nmky	Koripallo	P		x
Nurmijärvi	Nurmijärven jalkapalloseura	Jalkapallo	T		x
Nurmijärvi	Rajamäen Kehitys	Hiihto, jalkapallo, pyöräily	T		
Orimattila	Orimattilan Judoseura	Judo	T		
Orimattila	Orimattilan Jymy	Hiihto, koripallo, yleisurheilu	P		x
Oulu	Ahmat ry	Jääkiekko	T		x
Oulu	Haukiputaan Pallo	Jalkapallo	P		x
Oulu	Kuivasjärven Aura	Yleisurheilu, hiihto	P		
Oulu	Oulun judokerho	Judo	P		x
Oulu	Oulun Luistelukerho	Taitoluistelu	P		
Oulu	Oulun Luistinseura / Jalkapallo	Jalkapallo	P		
Oulu	Oulun Luistinseura / Jääpallo	Jääpallo	P		x
Oulu	Oulun Naisfutis	Jalkapallo	P		
Oulu	Oulun Tarmo	Koripallo, jalkapallo, nyrkkeily, luistelu	P		
Oulu	Oulun Uinti 1906	Trampoliinihyppy	P		
Oulu	Tervarit Juniorit	Jalkapallo	P		

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Paimio	Paimion Haka	Jalkapallo	P		
Paltamo	Paltamon Urheilijat	Yleisurheilu	P	8	
Parainen	Pargas Idrottsförening	Jalkapallo	P	3	
Pieksämäki	Pieksämen Salibandy	Salibandy	T		x
Pieksämäki	Pieksän Kuutit	Uinti	T		
Pielavesi	Pielaveden Sampo	Jalkapallo	T		
Pietarsaari	FF Jaro Junior JS	Jalkapallo	T		
Pirkkala	Golf Pirkkala	Golf	T		x
Pirkkala	Pirkkalan Pingviinit	Jääkiekko	P		x
Polvijärvi	KLC Polvijärvi	Salibandy	T		x
Pori	Isojoenrannan Sisu	Koripallo	T		x
Pori	Pihlavan Työväen Urheilijat	Jalkapallo, uinti, salibandy, yleisurheilu perusliikunta	T		
Pori	Pori Lentis	Lentopallo	P		x
Pori	Porin Kendoseura	Kendo	T		x
Pori	Dai Kuma Ken Kai				
Pori	Porin Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys	Nyrkkeily	T		x
Pori	Porin Taitoluistelu	Taitoluistelu	T		x
Porvoo	Borgå Akilles - Porvoon Akilles / hiihtojaosto	Hiihto	T		x
Porvoo	Borgå Segelsällskap	Purjehdus	T		
Porvoo	Porvoon Butchers	Amerikkalainen jalkapallo	T		x
Porvoo	Porvoon Salibandyseura	Salibandy	P		
Porvoo	Porvoon Taitoluistelijat	Taitoluistelu	T		x
Porvoo	Porvoon Urheilijat	Yleisurheilu	P		x
Pudasjärvi	Pudasjärven Urheilijat / mäkijaosto	Mäkihyppy	T		
Pälkäne	Kaukkalan Ratsastajat	Ratsastus	T		
Raahe	Raahen Vesa	Yleisurheilu	T		
Raisio	Raisio Futis	Jalkapallo	P		
Raisio	Raision Nappulaliiga	Jalkapallo	T	3	
Rauma	Fera	Pesäpallo	P		
Rauma	Football Club Rauma	Jalkapallo	P		x
Rauma	Fudoshin Rauma	Judo	P		x
Rauma	Lapin Tempo	Yleisurheilu	T		x
Rauma	Pallo-lirot	Jalkapallo	P		x
Rauma	Rasti-Lukko	Hiihto	T		x
Rauma	Rauman Latu	Perusliikunta	T		
Rauma	Rauman Lukko	Jääkiekko	P		
Rauma	Rauman SalBa	Salibandy	P		x
Rauma	Rauman Uimaseura	Uinti	P		
Rautalampi	Rautalammin Urheilijat	Perusliikunta	T		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Riihimäki	Kiekko-Nikkarit	Jääkiekko	P		
Riihimäki	Riihimäen Jäätaurit	Taitoluistelu	T		x
Riihimäki	Riihimäen Palloseura	Jalkapallo	P		x
Riihimäki	Riihimäen Urheilusukeltajat	Sukellus	T		x
Ristijärvi	Ristijärven Pyry	Hiihto	P	11	x
Rovaniemi	Koyama	Judo	P		
Rovaniemi	Lapin Moottorikelkkailijat	Moottorikelkkailu, perusliikunta	T		
Rovaniemi	Ounasvaaran Hiihtoseura	Suunnistushiihto, ampumahiihto, mäki- hyppy, hiihto, suunnistus	P		
Rovaniemi	Rovaniemen Verkkopalloseura	Tennis	T		x
Rovaniemi	RSB-Team (Santa's United)	Salibandy	P		x
Rovaniemi	Swimming Club Rovaniemi	Uinti	P		x
Saarijärvi	Saarijärven Pullistus	Hiihto, suunnistus, pesäpallo, yleisurheilu	T		
Salo	Angelniemen Ankkurit	Suunnistus	T		
Salo	Jääkiekkoseura Salon Kiekkohait	Jääkiekko	T		
Salo	Salon Viesti	Lentopallo	P		x
Salo	Salon Vilpas / Yleisurheilu	Yleisurheilu	P		x
Salo	Tanssiurheiluseura Swivel	Tanssi	T		
Savonlinna	Juniori STPS	Jalkapallo	P		x
Savonlinna	Savonlinnan Verkkopalloseura	Tennis	P		
Seinäjoki	Nurmon Jymy	Salibandy, paini, pesäpallo, perusliikunta, lentopallo, hiihto, mäkihyppy	P		
Seinäjoki	Rasti-Jussit	Suunnistus	T		x
Seinäjoki	Seinäjoen Maila-Jussit	Pesäpallo	T		x
Seinäjoki	Seinäjoen Seudun Urheilijat	Yleisurheilu, triathlon	P	2	
Seinäjoki	Seinäjoen Taitoluistelijat	Taitoluistelu	P		
Seinäjoki	Seinäjoen Urheilijat	Luistelu	P		x
Siilinjärvi	Siilinjärven Pesis	Pesäpallo	T		
Siilinjärvi	Vuorelan Kunto	Perusliikunta	T		x
Sipoo	Idrottsföreningen Sibbo-Vargarna	Suunnistus	P		x
Sodankylä	Sodankylän Pallo	Jääkiekko, jalkapallo	P		
Somero	Someron Syke	Sirkus, palloilu, parkour, tanssi	T		
Tampere	Ilves / jalkapallo	Jalkapallo	P		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Tampere	Keilailukerho Tupla	Keilailu	T		
Tampere	Koovee / Suunnistusjaosto	Suunnistus	P		x
Tampere	Koovee / Taitoluistelujaosto	Taitoluistelu	T		
Tampere	Manse PP	Pesäpallo	P	2	x
Tampere	Rantaperkiön Isku	Voimistelu	P		x
Tampere	Takon Soutajat	Soutu, hiihto	P		x
Tampere	Tampereen Palloilijat	Jalkapallo	T		
Tampere	Tampereen Pallo-Veikot	Jalkapallo	P		
Tampere	Tampereen Pyrintö	Cheerleading, mäkihyppy, painonnosto, suunnistus, yleisurheilu, hiihto	T		
Tampere	Tampereen Sisu	Voimistelu, teamGym, cheerleading, telinevoimis- telu, joukkuevoimistelu, rytmisen voimistelu, trampoliini	P		
Tampere	Tampereen Vihuri	Melonta	T		
Tampere	Tampereen Voimailu- seura	Nyrkkeily	P		x
Tampere	Tappara	Taitoluistelu, Jääkiekko	T		x
Tornio	Tornionseudun ampujat	Ammunta	T		
Turku	Airisto Segelsällskap i Åbo	Purjehdus	T		
Turku	Hockey Club Kilppari	Maahockey	T		
Turku	Lahjan Tytöt	Voimistelu, Tanssi	P		
Turku	Turku-Pesis	Pesäpallo	P		x
Turku	Turun Ju-jutsuseura	Ju-Jutsu	P		
Turku	Turun Jyry	Voimistelu	P		x
Turku	Turun Kisa-Veikot	Jalkapallo, futsal, rullakiekko, perusliikunta, jäähkiekko, sulkapallo, capoeira	P		
Turku	Turun Naisvoimistelijat	Voimistelu	P		x
Turku	Turun Nappulaliiga	Jalkapallo	P		x
Turku	Turun Pyrkivä / Naisvoimistelu	Voimistelu	P		
Turku	Turun Riennon Taitoluistelu	Taitoluistelu	T		x
Turku	Turun Suunnistajat	Suunnistus	P		x
Turku	Turun Urheiluliitto / Voimistelujaosto	Telinevoimistelu, voimistelu	P		
Turku	Turun Urheiluratsastajat	Ratsastus	T		
Turku	Turun Weikot Jalkapallo	Jalkapallo	P		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Turku	Varsinais-Suomen Rhönradvoimistelijat	Röhrnrad-rengasvoimistelu	T		
Tuusula	Blue Rings	Ringette	P	4	x
Tuusula	Pikku Pihlajan Ratsastajat	Vikellys	T		
Tuusula	Spirit Shakin' Cheerleaders	Cheerleading	P		
Tuusula	Tuusulan Moottorikerho	Motocross, perusliikunta	T		
Tuusula	Tuusulan Palloseura	Jalkapallo	P		x
Tuusula	Tuusulan Tennisseura	Tennis	T		
Ulvila	Uvilan Pesä-Veikot	Pesäpallo	P		x
Utsjoki	Utsjoen Kuohu	Hiihto, lentopallo	T		
Uusikaupunki	UU-Korihait	Koripallo	P		x
Vaasa	Delfin	Sukellus	T		
Vaasa	Idrottsföreningen Kamraterna	Jalkapallo	P		
Vaasa	Tanssiurheiluseura Rolling	Kilpatanssi	T		x
Vaasa	Vaasan Sportin Juniorit	Jääkiekko	T		
Vaasa	Vaasan Suunnistajat	Suunnistus	T	5	x
Vaasa	Vaasan Telinetaiturit	Telinevoimistelu	P		x
Vaasa	West Coast Vikings	Amerikkalainen jalkapallo	P		x
Valkeakoski	BLD Ringette	Ringette	T		x
Valkeakoski	Haka Gym	Perusliikunta, voimistelu, telinevoimistelu	P	2	
Valkeakoski	Valkeakosken Nappulaliiga	Jalkapallo	P		x
Valkeakoski	Valkeakosken Tennis	Tennis	T		x
Vantaa	Etelä-Vantaan Taitoluistelijat	Taitoluistelu	T		
Vantaa	Etelä-Vantaan Urheilijat	Jääkiekko	T		x
Vantaa	Itä-Hakkilan Kilpa	Jalkapallo, salibandy, yleisurheilu, cheerleading, perusliikunta	P		
Vantaa	Itä-Vantaan Urheilijat	Perusliikunta	T		x
Vantaa	Keimolan Kaiku		P		
Vantaa	Kenttäurheilijat -58	Yleisurheilu	T		
Vantaa	Koivukylän Palloseura	Jalkapallo	P		x
Vantaa	Pakkalan Palloseura	Jalkapallo	T		x
Vantaa	Simmis Wanda	Uinti	P		
Vantaa	Tikkurilan Palloseura	Jalkapallo	P		x
Vantaa	Uimahyppyseura Vantaa Diving	Uimahyppy	T		
Vantaa	Vantaan Jalkapalloseura	Jalkapallo	T		
Vantaa	Vantaan Salamat	Yleisurheilu	T		x

LIITE 1 (jatkoa)					
Paikkakunta	Seuran nimi	Lajit	Hanke- tyyppi	Seurojen määrä yhteis- hankkeissa	Päiväkoti/ koulu- yhteistyö
Varkaus	WJK Juniorit	Jalkapallo	P		x
Veteli	Perhonjokilaakson Ratsastajat	Ratsastus	T		
Vihti	Nummelan Judo	Judo	T		
Vihti	Nummelan Palloseura	Jalkapallo	P		x
Virrat	Virtain Kiekko-Karhut	Jääkiekko, curling	P		x
Virrat	Virtain Urheilijat	Salibandy, perusliikunta, hiihto, yleisurheilu,	P		x
Vöyri	Vörå Idrottsförening	Hiihto	T		x
Ylivieska	Ylivieskan Kuula	Pesäpallo, suunnistus, yleisurheilu, hiihto, koripallo, lentopallo, laserasse-ammunta	P		
Ylöjärvi	Uplakers	Taitoluistelu	P		
Ylöjärvi	Ylöjärven Ryhti	Lentopallo	P		x
Äänekoski	Äänekosken Voimistelu- ja Urheiluseura Huima	Jalkapallo, koripallo, paini, hiihto, perusliikunta	P		x

LIITE 2 Seuratuen jakautuminen maakunnittain.

Maakunta	Tuettujen hankkeiden määrä	Maakunnan väkiluku ¹	Tuki yhteensä (€)	Tuki keskimäärin (€)	Tukea (€) /asukas
Etelä-Karjala	8	131 764	98 000	12 250	0,74
Etelä-Pohjanmaa	15	193 400	161 500	10 767	0,84
Etelä-Savo	11	151 562	127 000	11 545	0,84
Kainuu	7	79 258	87 500	12 143	1,10
Kanta-Häme	14	175 350	160 500	11 464	0,92
Keski-Pohjanmaa	3	68 832	17 000	5 667	0,25
Keski-Suomi	33	275 360	400 000	12 121	1,45
Kymenlaakso	11	179 858	104 000	9 455	0,58
Lappi	13	181 748	112 000	8 615	0,62
Pirkanmaa	32	503 382	367 000	11 469	0,73
Pohjanmaa	10	181 156	104 000	10 400	0,57
Pohjois-Karjala	17	165 258	174 500	10 265	1,06
Pohjois-Pohjanmaa	17	405 397	244 500	14 382	0,60
Pohjois-Savo	23	248 407	212 500	9 239	0,86
Päijät-Häme	11	202 009	114 500	10 409	0,57
Satakunta	25	223 983	230 000	9 200	1,03
Uusimaa	121	1 603 388	1 228 000	10 149	0,77
Varsinais-Suomi	37	472 725	432 500	11 689	0,91
YHTEENSÄ	408	5 442 837	4 375 000	(ka. 10 723)	(ka. 0,80)

¹ Tilastokeskus 2015.

LIITE 3 Seuratuen jakautuminen kunnittain.

Paikkakunta	Tuettujen hankkeiden määrä	Kunnan väkiluku ¹	Tuki yhteensä (€)	Tuki keskimäärin (€)	Tukea (€) /asukas
Akaa	1	17 052	5 000	5 000	0,3
Alajärvi	2	10 171	26 000	13 000	2,6
Asikkala	1	8 374	15 000	15 000	1,8
Espoo	18	265 543	178 500	9 917	0,7
Eura	2	12 314	14 000	7 000	1,1
Forssa	2	17 521	23 000	11 500	1,3
Hamina	2	21 061	16 000	8 000	0,8
Heinola	1	19 695	10 000	10 000	0,5
Helsinki	41	620 715	442 500	10 793	0,7
Hollola	2	21 892	26 000	13 000	1,2
Hyvinkää	4	46 366	57 000	14 250	1,2
Hämeenkyrö	1	10 610	2 500	2 500	0,2
Hämeenlinna	5	67 976	49 000	9 800	0,7
Iisalmi	1	22 115	18 000	18 000	0,8
Imatra	2	28 037	21 000	10 500	0,7
Janakkala	2	16 840	23 000	11 500	1,4
Joensuu	11	75 041	111 500	10 136	1,5
Jyväskylä	25	135 780	304 500	12 180	2,2
Jämsä	2	21 808	7 500	3 750	0,3
Järvenpää	9	40 390	61 500	6 833	1,5
Kaarina	4	32 148	42 000	10 500	1,3
Kajaani	5	37 791	55 500	11 100	1,5
Kangasala	4	30 471	77 000	19 250	2,5
Kangasniemi	1	5 693	3 000	3 000	0,5
Kankaanpää	2	11 883	6 500	3 250	0,5
Karkkila	1	8 977	4 000	4 000	0,4
Karvia	1	2 491	3 000	3 000	1,2
Kauhajoki	1	14 007	18 000	18 000	1,3
Kauhava	1	16 908	28 000	28 000	1,7
Kauniainen	2	9 357	15 000	7 500	1,6
Keitele	1	2 398	2 000	2 000	0,8
Kemi	1	21 929	7 500	7 500	0,3
Kemijärvi	1	7 892	19 000	19 000	2,4
Kempele	1	16 889	16 000	16 000	0,9
Kerava	2	35 317	9 000	4 500	0,3
Keuruu	2	10 177	31 000	15 500	3,0
Kirkkonummi	8	38 220	79 000	9 875	2,1
Kitee	1	10 986	12 000	12 000	1,1
Kittilä	1	6 470	4 500	4 500	0,7
Kiuruvesi	2	8 752	8 500	4 250	1,0
Kokemäki	1	7 702	8 000	8 000	1,0
Kokkola	2	47 278	15 000	7 500	0,3
Kolari	1	3 840	2 500	2 500	0,7
Kontiolahti	2	14 681	28 000	14 000	1,9
Koski	1	2 438	5 000	5 000	2,1
Kotka	3	54 518	25 500	8 500	0,5
Kouvola	6	86 453	62 500	10 417	0,7
Kuopio	13	111 289	133 500	10 269	1,2
Kuortane	2	3 727	10 000	5 000	2,7

LIITE 3 (jatkoa)					
Paikkakunta	Tuettujen hankkeiden määrä	Kunnan väkiluku ¹	Tuki yhteensä (€)	Tuki keskimäärin (€)	Tukea (€) /asukas
Kurikka	1	14 188	3 000	3 000	0,2
Kuusamo	1	15 823	2 500	2 500	0,2
Köyliö	1	2 647	3 000	3 000	1,1
Lahti	6	103 754	56 000	9 333	0,5
Laitila	1	8 542	5 000	5 000	0,6
Lappeenranta	6	72 794	77 000	12 833	1,1
Lapua	2	14 733	19 500	9 750	1,3
Lempäälä	1	22 233	2 000	2 000	0,1
Leppävirta	1	10 015	3 500	3 500	0,3
Lieksa	1	12 117	5 000	5 000	0,4
Lieto	1	19 209	13 000	13 000	0,7
Liminka	2	9 740	42 000	21 000	4,3
Liperi	1	12 335	14 000	14 000	1,1
Lohja	3	47 624	53 000	17 667	1,1
Loimaa	1	16 607	17 000	17 000	1,0
Loviisa	1	15 480	2 000	2 000	0,1
Mikkeli	6	54 605	81 000	13 500	1,5
Muurame	2	9 700	35 000	17 500	3,6
Mynämäki	1	7 917	19 000	19 000	2,4
Mäntsälä	1	20 621	13 000	13 000	0,6
Naantali	2	18 871	8 000	4 000	0,4
Nurmijärvi	3	41 577	38 000	12 667	0,9
Orimattila	2	16 288	19 500	9 750	1,2
Oulu	11	196 291	156 000	14 182	0,8
Paimio	1	10 628	27 000	27 000	2,5
Paltamo	1	3 564	17 000	17 000	4,8
Parainen	1	15 494	16 000	16 000	1,0
Pieksämäki	2	19 051	6 000	3 000	0,3
Pielavesi	1	4 787	8 000	8 000	1,7
Pietarsaari	1	19 577	13 000	13 000	0,7
Pirkkala	2	18 689	24 000	12 000	1,3
Polvijärvi	1	4 609	4 000	4 000	0,9
Pori	6	85 418	37 500	6 250	0,4
Porvoo	6	49 728	35 000	5 833	0,7
Pudasjärvi	1	8 399	5 000	5 000	0,6
Pälkäne	1	6 722	3 000	3 000	0,4
Raahe	1	25 383	7 000	7 000	0,3
Raisio	2	24 371	19 000	9 500	0,8
Rauma	10	39 970	144 000	14 400	3,6
Rautalampi	1	3 374	4 000	4 000	1,2
Riihimäki	4	29 350	53 500	13 375	1,8
Ristijärvi	1	1 416	15 000	15 000	10,6
Rovaniemi	6	61 551	55 000	9 167	0,9
Saarijärvi	1	10 084	9 000	9 000	0,9
Salo	5	54 238	52 500	10 500	1,0
Savonlinna	2	35 944	37 000	18 500	1,0
Seinäjoki	6	60 880	57 000	9 500	0,9
Siilinjärvi	2	21 668	22 000	11 000	1,0
Sipoo	1	19 034	13 000	13 000	0,7
Sodankylä	1	8 820	14 000	14 000	1,6

LIITE 3 (jatkoa)					
Paikkakunta	Tuettujen hankkeiden määrä	Kunnan väkiluku ¹	Tuki yhteensä (€)	Tuki keskimäärin (€)	Tukea (€) /asukas
Somero	1	9 173	4 500	4 500	0,5
Tampere	14	223 004	164 000	11 714	0,7
Tornio	1	22 322	7 000	7 000	0,3
Turku	16	183 824	198 500	12 406	1,1
Tuusula	6	38 198	54 000	9 000	1,4
Ulvila	1	13 322	10 000	10 000	0,8
Utsjoki	1	1 260	2 500	2 500	2,0
Uusikaupunki	1	15 567	10 000	10 000	0,6
Vaasa	7	66 965	74 000	10 571	1,1
Valkeakoski	4	21 162	34 500	8 625	1,6
Vantaa	13	210 803	140 500	10 808	0,7
Varkaus	1	21 860	13 000	13 000	0,6
Veteli	1	3 342	2 000	2 000	0,6
Vihti	2	28 995	33 000	16 500	1,1
Virrat	2	7 157	25 000	12 500	3,5
Vöyri	1	6 705	4 000	4 000	0,6
Ylivieska	1	14 976	29 000	29 000	1,9
Ylöjärvi	2	32 260	30 000	15 000	0,9
Äänekoski	1	19 909	13 000	13 000	0,7
Yhteensä	408	4 487 247	4 375 000	(ka. 10 177)	(ka 1,2)

¹ Tilastokeskus 2015.

LIITE 4 Lajien esiintymiskerrat ja yleisyys tukea saaneissa hankkeissa (n=405).

Laji	Esiintymiskerrat	Yleisyys (%)
Jalkapallo	76	18,8 %
Perusliikunta	42	10,4 %
Yleisurheilu	34	8,4 %
Voimistelu	29	7,2 %
Hiihto	28	6,9 %
Salibandy	23	5,7 %
Pesäpallo	22	5,4 %
Jääkiekko	21	5,2 %
Koripallo	21	5,2 %
Lentopallo	20	4,9 %
Suunnistus	19	4,7 %
Taitoluistelu	16	4,0 %
Uinti	15	3,7 %
Telinevoimistelu	12	3,0 %
Tennis	11	2,7 %
Tanssi	9	2,2 %
Cheerleading	8	2,0 %
Golf	8	2,0 %
Mäkihyppy	8	2,0 %
Purjehdus	7	1,7 %
Judo	6	1,5 %
Paini	6	1,5 %
Amerikkalainen jalkapallo	5	1,2 %
Parkour	5	1,2 %
Ratsastus	5	1,2 %
Ringette	5	1,2 %
Sulkapallo	5	1,2 %
Joukkuevoimistelu	4	1,0 %
Lippupallo	4	1,0 %
Melonta	4	1,0 %
Nyrkkeily	4	1,0 %
Soutu	4	1,0 %
TeamGym	4	1,0 %
Alppihiihto	3	0,7 %
Ammunta	3	0,7 %
Ampumahiihto	3	0,7 %
Keilailu	3	0,7 %
Luistelu	3	0,7 %
Miekkailu	3	0,7 %
Painonnosto	3	0,7 %
Pyöräily	3	0,7 %
Squash	3	0,7 %

LIITE 4 (jatkoa)

Laji	Esiintymiskerrat	Yleisyys (%)
Sukellus	3	0,7 %
Yhdistetty	3	0,7 %
Curling	2	0,5 %
Frisbeegolf	2	0,5 %
Futsal	2	0,5 %
Ju-Jutsu	2	0,5 %
Jääpallo	2	0,5 %
Käsipallo	2	0,5 %
Maahockey	2	0,5 %
Pöytätennis	2	0,5 %
Rytminen voimistelu	2	0,5 %
Taekwondo	2	0,5 %
Trampoliini	2	0,5 %
Uimahyppy	2	0,5 %
Aikido	1	0,2 %
Akrobatia	1	0,2 %
BMX-Pyöräily	1	0,2 %
Capoeira	1	0,2 %
Haavipallo	1	0,2 %
Jousiammunta	1	0,2 %
Karate	1	0,2 %
Karting	1	0,2 %
Kendo	1	0,2 %
Kilpa-aerobic	1	0,2 %
Kilpatanssi	1	0,2 %
Kuntosali	1	0,2 %
Laserase-ammunta	1	0,2 %
Lukkopaini	1	0,2 %
Luontoliikunta	1	0,2 %
Moottorikelkkailu	1	0,2 %
Motocross	1	0,2 %
Muodostelmaluistelu	1	0,2 %
Racketball	1	0,2 %
Rullakiekko	1	0,2 %
Röhrad-rengasvoimistelu	1	0,2 %
Shakki	1	0,2 %
Sirkus	1	0,2 %
Suunnistushiihto	1	0,2 %
Tanssillinen voimistelu	1	0,2 %
Triathlon	1	0,2 %
Vikellys	1	0,2 %
Voimanosto	1	0,2 %

LIITE 5

Seuratukihankkeissa esiintyneiden tavoitteiden määrä ja yleisyys.

Hankkeiden tavoitteet	n	Tavoitteen yleisyys kaikissa hank- keissa (n=405)	Tavoitteen yleis- yys palkkaus- hankkeissa (n=216)	Tavoitteen yleisyys toiminnallisissa hankkeissa (n=189)
Uudet harrastajaryhmät tai ohjaustoiminta	373	92 %	94 %	90 %
Toimijoiden/valmentajien/ohjaajien yms. kouluttaminen	341	84 %	85 %	83 %
Seuran jäsenmäärän kasvattaminen	332	82 %	91 %	71 %
Matalankynnyksen liikunnan edistäminen	320	79 %	78 %	80 %
Koulu- tai päiväkotiyhteistyö	214	53 %	60 %	44 %
Yhteistyöverkostojen kehittäminen	205	51 %	62 %	38 %
Harrastamisen kustannusten hillitseminen	190	47 %	39 %	56 %
Kaluston/välineiden hankinta	187	46 %	35 %	59 %
Kolmannen sektorin yhteistyö	169	42 %	50 %	32 %
Uusien vapaaehtoistoimijoiden rekrytoiminen	168	41 %	49 %	33 %
Perheliikunnan edistäminen	152	38 %	40 %	35 %
Kuntayhteistyö	142	35 %	43 %	26 %
Palkkauksen vakiinnuttaminen ⁴	134		62 %	
Drop outin ehkäiseminen	132	33 %	36 %	29 %
Lähiliikunnan edistäminen	123	30 %	36 %	24 %
Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen tai koordinointi	111	27 %	33 %	21 %
Liikkujien aktivoiminen seuratoimijaksi	103	25 %	26 %	25 %
Hankkeen toimintojen vakiinnuttaminen ⁵	96			51 %
Yhteisöllisyyden vahvistaminen	93	23 %	21 %	25 %
Erityishuomiota tytöille	57	14 %	19 %	9 %
Lajiliitto- tai keskusjärjestöyhteistyö	70	17 %	23 %	11 %
Lajin tai seuran esilletuominen	64	16 %	13 %	20 %
Lajikokeiluja oman seuran lajien ulkopuolelle	63	16 %	13 %	19 %
Kilpatoiminnan kehittäminen	62	15 %	20 %	10 %
Seurahallinnon kehittäminen	56	14 %	22 %	5 %
"Urheilijan/liikkujan polun" rakentaminen / kehittäminen	52	13 %	17 %	8 %
Maahanmuuttajien / vähemmistöryhmien liikunnan edistäminen	51	13 %	15 %	10 %
Erityisryhmien liikunnan edistäminen	50	12 %	16 %	8 %
Aluejärjestöyhteistyö	49	12 %	14 %	10 %
Erityishuomiota pojille	10	3 %	3 %	2 %
Yhteistyö yksityisen sektorin kanssa	39	10 %	12 %	7 %
Lasten / nuorten osallisuuden edistäminen	37	9 %	7 %	12 %
Seuran sisäisen yhteistyön kehittäminen	36	9 %	10 %	8 %
Syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten liikunnan edistäminen	33	8 %	10 %	6 %

⁴ Tavoite vain palkkaushankkeissa⁵ Tavoite vain toiminnallisissa hankkeissa

LIITE 5 (jatkuu)				
Hankkeiden tavoitteet	n	Tavoitteen yleisyys kaikissa hank- keissa (n=405)	Tavoitteen ylei- syys palkkaus- hankkeissa (n=216)	Tavoitteen yleisyys toiminnallisissa hankkeissa (n=189)
Aiemmissa hankkeissa tai muissa yhteyksissä hyväksi havaittujen käytäntöjen käyttö tai kehittäminen	29	7 %	4 %	11 %
Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa	27	7 %	11 %	2 %
Sinettiseuraksi pyrkiminen	17	4 %	6 %	3 %
Liikuntateknologian hyödyntäminen	6	1 %	1 %	2 %